Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 67/2020

Wójta Gminy Zbójno

z dnia 2 września 2020 r.

PROJEKT

STRATEGIA

Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno na lata 2021-2027

GMINA ZBÓJNO

Słowniczek użytych skrótów w tekście:

UG - Urząd Gminy

ORE - Ośrodek Rozwoju Edukacji

KBdsPN - Krajowe Biuro ds Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KPP – Komenda Powiatowa Policji

NGO – ang. non-government organization – organizacje pozarządowe

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

DPS – Dom Pomocy Społecznej

PŚDS – Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

Spis treści

WPROWADZENIE 4
Metodyka opracowywania strategii 5
Kontekst planowania strategicznego 6
Uwarunkowania formalne opracowania strategii 7
Spójność z dokumentami strategicznymi 10
CHARAKTERYSTYKA GMINY ZBÓJNO 13
Położenie Gminy 13
Sytuacja demograficzna 14
Działalność kulturalna 15
Ekonomia społeczna 18
Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne 18
Rynek pracy 22
Sytuacja edukacyjna 23
Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych 25
Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej 26
Działalność organizacji pozarządowych 29
Wspieranie rodziny 30
Wsparcie osób niepełnosprawnych 36
Zdrowie psychiczne 38
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych 39
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 47
Aktywność i integracja społeczna seniorów 51
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu 54
Wsparcie osób z problemem ubóstwa 57
Problem przestępczości 59
Rewitalizacja społeczna 60
ANALIZA SWOT 63
ANALIZA I WDROŻENIE 67

Cele Strategii ... 67
Kierunki rozwiązywania problemów ... 68
Wspieranie rodziny ... 68
Wsparcie osób niepełnosprawnych ... 70
Zdrowie psychiczne ... 72
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych .. 74
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ... 79
Aktywność i integracja społeczna seniorów ... 84
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu ... 86
Wsparcie osób z problemem ubóstwa ... 89
Problem przestępczości ... 92
Rewitalizacja społeczna ... 94
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych ... 95
Zakładane rezultaty realizacji strategii ... 95
System wdrażania strategii ... 96
Monitoring ... 97
Ewaluacja ... 97
Zakres ewaluacji ... 97
Ocena ryzyka ... 99
WNIOSKI I PODSUMOWANIE ... 99
Spis tabel i wykresów ... 102

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno na lata 2021-2027[1] jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Zbójno. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągania rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”[2].

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,

[1] Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno na lata 2021-2027” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.
[2] Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,
- rewitalizację społeczną.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Zbójno.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Metodyka opracowywania strategii

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej[3]. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla Gminy Zbójno zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań

[3] Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej art. 16 b, art. 17, art. 19. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późń.zm.).

stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

Dla uzyskania możliwie pełnego obrazu kwestii społecznych w społeczności lokalnej gminy Zbójno, przyjęto założenie, że partycypacyjno-ekspercki proces planowania strategicznego powinien zostać uzupełniony o badania społeczne. Wśród społeczności lokalnej Gminy przeprowadzone zostały badania. Celem badań było poznanie opinii mieszkańców odnośnie występujących w gminie Zbójno problemów społecznych oraz zaprezentowanie rekomendacji dotyczących możliwości rozwiązywania tychże problemów. Wyniki badań zaprezentowano w rozdziale *Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.* Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ostała opracowana na podstawie dokumentów przesłanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, tj.: Raport o stanie gminy Zbójno za 2019 r., Ocena Zasobów Pomocy Społeczne, Lokalny Program Rewitalizacji, Diagnoza Lokalnych Zagrożeń społecznych oraz liczne sprawozdania.

Kontekst planowania strategicznego

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla Gminy Zbójno jest przyjęta Uchwałą Nr XI.68.2015 Rady Gminy Zbójno z dnia 16 września 2015 roku Strategia Rozwoju Gminy Zbójno na lata 2015-2020. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia Rozwoju Gminy Zbójno na lata 2015-2020 zakreśla najogólniejszą wizję Gminy w przyszłości – pożądany obraz, do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem Strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę

Strategii Rozwoju Gminy Zbójno na lata 2015-2020. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Zbójno na lata 2015-2020, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

Uwarunkowania formalne opracowania strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zbójno na lata 2021-2027, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - dla gminy oraz opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami[4]- na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),

[4] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późń.zm.).

2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późń.zm.),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz.1878 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218),
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U z 2019 r. poz. 670 z późn. zm.),

19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2086),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256),
24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 351 z późn. zm.),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.),
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1182 z późn. zm.),
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1373 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1481 z późn. zm.),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1431 z późn. zm.),

33. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023,

34. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.),
35. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 473 z późn. zm.),
36. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start" (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061),
38. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 755 z późn. zm.).

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno na lata 2021-2027, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspójnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020", która zastąpiła „Strategię Lizbońską".

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanych także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia" oraz „Europejski program walki z ubóstwem".

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020". Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe", w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020". Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2020 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na

lata 2014-2020,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

CHARAKTERYSTYKA GMINY ZBÓJNO

Położenie Gminy

Gmina Zbójno jest gminą wiejską położoną w województwie kujawsko-pomorskim w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Gmina graniczy z następującymi gminami:

- od północy z gminą Radomin (powiat golubsko-dobrzyński) i gminą Golub-Dobrzyń (powiat golubsko-dobrzyński);
- od wschodu z gminą Brzuze (powiat rypiński);
- od południa z gminą Chrostkowo (powiat lipnowski) i gminą Kikół (powiat lipnowski);
- od zachodu z gminą Ciechocin (powiat golubsko-dobrzyński) i gminą Czernikowo (powiat toruński).

Mapa 1. Położenie Gminy

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zb%C3%B3jno_(gmina)

Gmina zajmuje powierzchnię 84,38 km^2. Administracyjnie gmina dzieli się na 16 jednostek pomocniczych (sołectw): Adamki, Ciepień, Działyń, Klonowo, Łukaszewo, Obory, Podolina, Rembiocha, Rudusk, Ruże, Sitno, Wielgie, Wojnowo, Zbójenko, Zbójno, Zosin.

W skład tych sołectw wchodzą 24 miejscowości. Są to w kolejności alfabetycznej: Adamki, Ciechanówek, Ciepień, Działyń, Ibirkowo, Kazimierzewo, Kiełbzak, Klonowo, Łukaszewo, Nowy Działyń, Obory, Podolina, Przystań, Pustki Działyńskie, Rembiesznica, Rebiocha, Rudusk, Ruże, Sitno, Wielgie, Wojnowo, Zbójenko, Zbójno, Zosin.

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Na koniec 2018 roku Gminę Zbójno zamieszkiwało łącznie **4 382 osoby** – 2 275 mężczyzn oraz 2 107 kobiet. Poniższa tabela przedstawia liczbę mieszkańców Gminy w podziale na płeć i strukturę wiekową.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Zbójno – stan na 31.12.2018 r.

	OGÓŁEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
W wieku przedprodukcyjnym	756	354	402
W wieku produkcyjny	2 849	1 246	1 603
W wieku poprodukcyjnym	777	507	270

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl/

Średni wiek mieszkańców wynosi 38,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

W 2018 roku liczba urodzeń żywych wynosiła 48, zgonów – 62. Przyrost naturalny wynosił –14 osób.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności - stan na 31.12.2018 r.

	OGÓŁEM	NA 1000 LUDNOŚCI
Urodzenia żywa	48	10,97
Zgony	62	14,17
Przyrost naturalny	-14	-3,20

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl/

Analizując pozostałe dane demograficzne, w tym stan cywliny mieszkańców,

stwierdzić możemy, że wyniki kształtują się następująco:

- osoby żonate/zamężne stanowią 57,4% ogółu ludności,
- kawalerowie i panny 30,3%,
- wdowcy i wdowy – 9,0%.
- 3,1% ogółu ludności to osoby rozwiedzonie,
- w przypadku 0,2% stan cywlny został nieustalony[5].

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Gmina Zbójno

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

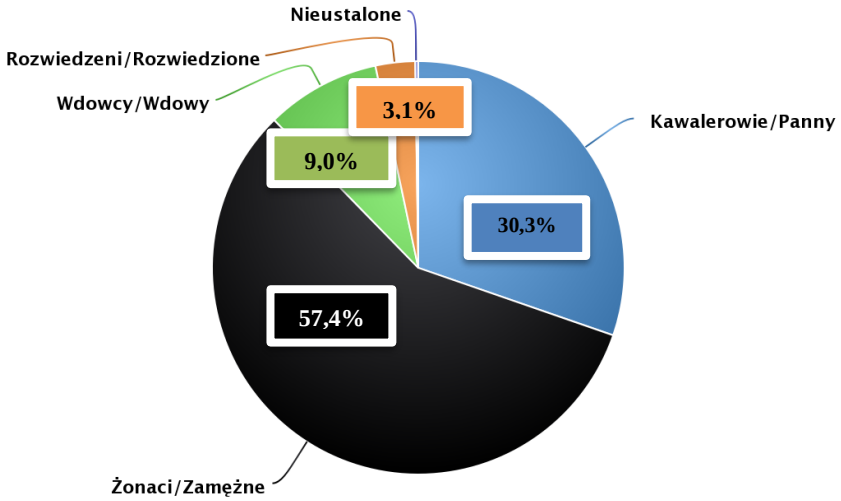

Działalność kulturalna

Głównymi ośrodkami życia kulturalnego w gminie Zbójno są 2 główne biblioteki publiczne, tj. 1 biblioteka główna i jej filia, z księgozbiorem wynoszącym 26 367 sztuk, przy liczbie czytelników wynoszącej 1 280 oraz świetlice wiejskie i szkoły.

W 2018 roku Gminna Biblioteka Publiczna organizowała następujące uroczystości i wydarzenia kulturalne:

- zajęcia zimowe dla dzieci i młodzieży w Filii bibliotecznej w Działyniu i Gminnej Bibliotece Publicznej w Zbójnie (12.02.2018-23.02.2018);
- spotkanie autorskie z P. Marią Ulatowską oraz P. Jackiem Skowrońskim w ramach promocji biblioteki i czytelnictwa (27.04.2018);
- Dzień Matki (21.05.2018);

[5] Narodowy Spis Powszechny 2011.

- spotkanie przedstawicieli Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Aleksandrowie Kujawskim (23.05.2018);
- wycieczka dla mieszkańców gminy – uczestników Klubu Seniora do Warszawy (29.05.2018);
- współorganizacja pikniku dla dzieci i młodzieży „Noc Świętojańska – powitanie lata" (22.06.2018);
- wycieczka dla mieszkańców gminy Zbójno (Klub Seniora) do Inowrocławia (10.08.2018);
- narodowe czytanie „Przedwiośnia" Stefana Żeromskiego przy Zespole Szkół w Zbójnie (07.09.2018);
- wycieczka do Torunia uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku do pracowni zrównoważonego rozwoju (11.09.2018);
- konferencja w Toruniu podsumowująca projekt z działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku (17.10.2018);
- akademia pn. „Śpiewamy dla Niepodległej" (13.11.2018);
- wycieczka do Lichenia dla społeczności lokalnej (29.11.2018);
- spotkania dla społeczności lokalnej – Klub Seniora (11.01.2018-20.12.2018);
- spotkania członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku (14.03.2018-17.10.2018).

Biblioteka wzięła udział w projekcie Instytutu Dyskursu i Dialogu pn.: „Senior też Badacz". Wydana została publikacja opracowana przez uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku pt. „Zdrowie, bezpieczeństwo, komunikacja. Analiza potrzeb seniorów z Gminy Zbójno".

Ponadto życie kulturalne w gminie Zbójno kształtowane jest także przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, które aktywnie uczestniczą w życiu lokalnego społeczeństwa. Są to stowarzyszenia: „Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Klonowo i Okolice", „Towarzystwo Rozwoju Wsi Wielgie i Okolic", „Stowarzyszenie Aktywnych na rzecz wsi Obory i Okolic", „Stowarzyszenie Mieszkańców Sitna", „Czas dla Zbójna", „Towarzystwo Przyjaciół Ruża i Okolic", „Stowarzyszenie na rzecz Wsparcia Rozwoju i Edukacji Uczniów Publicznego Gimnazjum w Zbójnie". W 2013 roku został utworzony również Gminny Klub Sportowy Pogrom. Na terenie Gminy Zbójno działa również 8 Ochotniczych Straży Pożarnych oraz 2 Koła Gospodyń Wiejskich.

W 2008 roku utworzono centrum kulturalno-oświatowo-rekreacyjne w miejscowości Wielgie. W ramach inwestycji przebudowano remizę OSP na centrum kulturalno-oświatowo-rekreacyjne, utwardzono teren przed budynkiem oraz ogrodzono teren.

Na rozwój życia kulturalnego w Gminie Zbójno bardzo ważny ma wpływ życie sportowe. W dniu 30 października 2008 roku odbyło się uroczyste otwarcie kompleksu boisk w Działyniu wybudowanego w ramach rządowego programu „Moje boisko – Orlik 2012". Wszyscy mieszkańcy gminy Zbójno pragnący poprawić swoją sylwetkę, kondycję fizyczną czy chociażby odreagować codzienny stres, czy też spędzić czynnie czas z rodziną mogą skorzystać z tego boiska. W 2009 roku wybudowano plac zabaw przy Szkole Podstawowej w Klonowie. Inwestycję zrealizowano w ramach programu „Place zabaw dla dzieci oraz miejsca rekreacji i wypoczynku na terenach wiejskich".

W 2009 roku w ramach programu „Budowa wielofunkcyjnych boisk sportowych ogólnie dostępnych dla dzieci i młodzieży" (środki Ministerstwa Sportu i Turystyki) wybudowano boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Klonowie. Boisko wielofunkcyjne obejmuje: boisko do piłki ręcznej, boisko do siatkówki i koszykówki. W ramach inwestycji w 2009 wykonano we Wielgiem też plac zabaw, boisko o nawierzchni naturalnej trawiastej oraz urządzono teren rekreacyjny wraz z altaną. Zadanie zostało zrealizowane w ramach działania 313, 322, 323 Odnowa i rozwój wsi w ramach PROW 2007-2013. W 2010 r. zrealizowano projekt Budowa centrum sportu i rekreacji w Zbójnie - nawierzchnia boiska piłkarskiego, siatkówki, skoczni oraz przyłącze wody. Inwestycja była dofinansowana z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W 2012 roku zrealizowano inwestycję budowa boisk sportowych „Moje boisko Orlik 2012 w Zbójnie. Projekt był dofinansowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Partnerem przy realizacji był Urząd Marszałkowski.

W 2013 roku w ramach dofinansowania z PROW wymieniono okna oraz wyremontowano dach w świetlicy wiejskiej w Rużu.

W 2014 roku wymieniono konstrukcję i pokrycie dachowe na budynku w świetlicy wiejskiej w miejscowości Obory. Zrealizowano również dwa projekty: „Przebudowa placu zabaw dla dzieci wraz z dostawą i montażem urządzeń zabawowych na terenie Zespołu Szkół w Zbójnie oraz „Przebudowa placu zabaw dla dzieci wraz z dostawą i montażem urządzeń zabawowych na terenie Zespołu Szkół w Działyniu''. Wymienione Inwestycje dofinansowano w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,

oś 4 LEADER, działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" w zakresie małych projektów tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach Osi 3 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej Osi.

W 2013 i 2014 roku zadrzewiono teren Centrum Sportu i Rekreacji w Zbójne w ramach dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

W 2015 roku utworzono szkółkę kolarską przy Szkole Podstawowej w Zbójnie. Celem szkółki jest zaangażowanie uczniów do aktywności fizycznej, pozyskanie najzdolniejszych do szkolenia sportowego i uprawiania kolarstwa, wykorzystanie roweru do pozalekcyjnych zajęć propagujących kolarstwo oraz zdrowotne walory jazdy na rowerze.

W 2016 roku wybudowano place zabaw dla dzieci w miejscowości Rembiocha ze środków funduszu sołeckiego oraz miejscowości Obory ze środków własnych.

W 2016 roku wybudowano ze środków własnych Gminy plac zabaw i siłownię zewnętrzną nad zbiornikiem wodnym w centrum miejscowości Zbójno oraz zakrzewiono teren wokół tego zbiornika w ramach dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Ekonomia społeczna

→ Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest **liczba podmiotów gospodarczych** funkcjonujących na danym terenie. W gminie Zbójno na koniec 2018 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 308 podmiotów, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Zbójno w 2018 r.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2018 r.	Gmina Zbójno
OGÓŁEM	308
W tym w sektorze: **rolniczym**	30
przemysłowym	25
budowlanym	69
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	550

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

W dalszej części Strategii przedstawiona została struktura dochodów i wydatków gminy Zbójno.

Budżet na rok 2019 został określony uchwałą Rady Gminy Zbójno Nr III/24/2018 w sprawie budżetu Gminy Zbójno na 2019 rok z dnia 27 grudnia 2018 roku. Uchwała ustaliła dochody budżetu na rok 2019 w wysokości 21 866 808,00 zł oraz wydatki na rok 2019 w wysokości 21 673 471 zł. Wskazana w uchwale nadwyżka została oszacowany na 193 337,00 zł która ma zostać przeznaczona na spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek.

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

Dochodami Gminy mogą być również:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;

– programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Struktura dochodów Gminy na przestrzeni lat 2017-2019 wykazuje tendencję wzrostową - od 2017 roku nastąpił wzrost dochodów i wyrównał się poziom wydatków Gminy. W 2019 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, dochody Gminy wzrosły o 1,2 mln.

Wykres 1. Dochody i wydatki gminy Zbójno ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

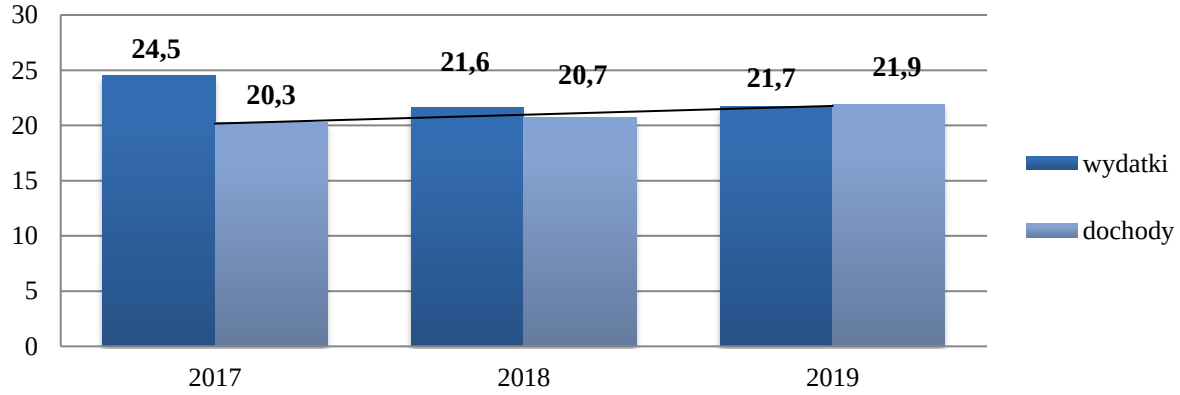

Źródło: https://www.bip.zbojno.pl/554,budzet-gminy-zbojno.html

Łączna suma **dochodów** budżetu gminy Zbójno w 2018 roku wyniosła 22,9 mln, a w tym:

– 4,2 mln stanowiła część oświatowa subwencji ogólnej,
– 7,5 mln – subwencja ogólna,
– 9,2 mln – dotacje,
– 6,2 mln – dochody własne.

Wydatki gminy Zbójno w 2018 roku wyniosły 24,8 mln, w tym:

– 4,7 mln na wydatki majątkowe,
– 4,7 mln na wydatki majątkowe inwestycyjne,
– 20,1 mln na wydatki bieżące,
– 6,7 mln na wydatki bieżące na wynagrodzenia.

Tabela 4. Dochody i wydatki budżetu gminy Zbójno według rodzajów w 2018 r.

DOCHODY		WYDATKI	
Część oświatowa subwencji ogólnej	4,2 mln	**Wydatki majątkowe**	4,7 mln
Subwencja ogólna	7,5 mln	**Wydatki majątkowe inwestycyjne**	4,7 mln
Dotacje	9,2 mln	**Wydatki bieżące**	20,1 mln
Dochody własne	6,2 mln	**Wydatki bieżące na wynagrodzenia**	6,7 mln
Dochody ogółem	22,9 mln	**Wydatki ogółem**	24,8 mln

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Poniższa tabela prezentuje porównanie planowanego budżetu gminy Zbójno na lata 2018 i 2019.

Tabela 5. Porównanie planowanego budżetu gminy Zbójno na lata 2018 i 2019.

Wyszczególnienie	Uchwała budżetowa 2018 r.	Uchwała budżetowa 2019 r.	Zmiana w %
DOCHODY	23 233 276,69	24 982 836,41	107,53
Dochody bieżące	21 330 022,41	23 007 448,41	107,86
Dochody majątkowe	1 903 254,28	1 975 388,00	103,79
WYDATKI	25 605 163,64	25 578 383,41	99,90
Wydatki bieżące	20 815 596,64	22 248 197,41	106,88
Wydatki majątkowe	4 789 567,00	3 330 186,00	69,53
WYNIK	-2 371 886,95	-595 547,00	25,11
PRZYCHODY	3 215 293,95	1 484 824,00	46,18
ROZCHODY	843 407,00	889 277,00	105,44

Źródło: Raport o stanie gminy Zbójno za 2019 r.

W 2018 roku gmina Zbójno otrzymała 1,0 mln zł na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych.

Strukturę dochodów budżetu Gminy ze względu na działy przedstawia poniższa tabela. Możemy zauważyć, że największe dochody w 2018 roku pochodzą z różnych rozliczeń (33,3%) oraz z działu „rodzina" (28,9%). Na trzecim miejscu pod tym względem znajdują osoby prawne, osoby fizycznych i inne jednostki nieposiadające osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (17,6%).

Tabela 6. Struktura dochodów budżetu gminy Zbójno według działów w latach 2016-2018 (w %)

wyszczególnienie	2016	2017	2018
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	**-**	**0,0**	**1,9**
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	**3,2**	**2,9**	**3,8**
transport i łączność	**0,4**	**1,1**	**0,4**
kultura fizyczna	**0,1**	**-**	**0,2**
gospodarka mieszkaniowa	**0,6**	**2,8**	**0,6**
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	**17,6**	**15,4**	**17,6**
administracja publiczna	**1,9**	**0,4**	**0,3**
oświata i wychowanie	**1,2**	**3,4**	**0,9**
edukacyjna opieka wychowawcza	**0,9**	**0,6**	**0,4**
pomoc społeczna	**30,6**	**2,7**	**2,4**
rodzina	**-**	**30,1**	**28,9**

bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	-	-	-
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	-	-	-
różne rozliczenia	**38,4**	**35,3**	**33,3**
pozostałe	**2,7**	**2,2**	**2,4**

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Strukturę wydatków budżetu Gminy ze względu na działy przedstawia poniższa tabela. Największy udział stanowią wydatki na rodzinę (27%). Znaczny odsetek wydatków przeznaczony został również na oświatę i wychowanie (25,7%) oraz transport i łączność (10,7%).

Tabela 7. Struktura wydatków budżetu gminy Zbójno według działów w latach 2016-2018 (w %)

wyszczególnienie	2016	2017	2018
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	**1,7**	**3,0**	**3,6**
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	**3,6**	**3,9**	**7,4**
transport i łączność	**8,2**	**11,8**	**10,7**
kultura fizyczna	**0,5**	**0,6**	**0,9**
gospodarka mieszkaniowa	**2,6**	**4,0**	**0,5**
administracja publiczna	**11,9**	**9,0**	**9,8**
oświata i wychowanie	**28,8**	**26,4**	**25,7**
edukacyjna opieka wychowawcza	**1,2**	**0,7**	**0,8**
pomoc społeczna	**34,4**	**4,1**	**4,7**
rodzina	-	**25,6**	**27,0**
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	**0,4**	**0,3**	**0,3**
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	-	**0,0**	-
różne rozliczenia	-	-	-
ochrona zdrowia	**0,4**	**0,2**	**0,3**
działalność usługowa	**0,1**	**0,2**	**0,2**

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

→ **Rynek pracy**

Analizując kwestie związane z rynkiem pracy należy w pierwszej kolejności zorientować się, jak wyglądają statystyki dotyczące osób aktywnych zawodowo oraz osób bezrobotnych. Mówiąc o osobach aktywnych zawodowo mamy na myśli wszystkie osoby zatrudnione z pominięciem osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg. faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych

bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

Według Głównego Urzędu Statystycznego **bezrobocie rejestrowane** w gminie Zbójno wynosiło w 2018 roku **7,9%** (11,6% wśród kobiet i 5,0% wśród mężczyzn).

Wykres 2. Poziom bezrobocia rejestrowanego w 2018 r.

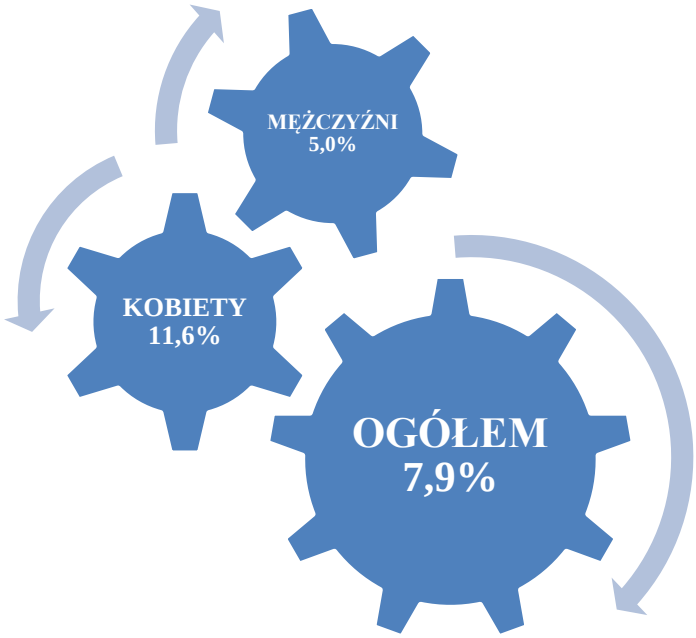

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zbójno 150 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 110 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -40.

37,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zbójno pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 29,7% w przemyśle i budownictwie, a 15,2% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

→ **Sytuacja edukacyjna**

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców gminy Zbójno przedstawia się następująco:

- 8,9% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,2% wykształcenie policealne,
- 11,9% średnie ogólnokształcące,
- 13,1% średnie zawodowe,
- 28,6% zasadnicze zawodowe,
- 6,3% gimnazjalne,
- 27,1% podstawowe ukończone,
- 2,0% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego mieszkańcy gminy Zbójno mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (30,1%) oraz zasadnicze zawodowe (20,7%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (36,8%) oraz podstawowe ukończone (23,8%).

Na terenie gminy Zbójno funkcjonują 2 przedszkola publiczne oraz 4 szkoły podstawowe. W poniższej tabeli przedstawione zostały placówki oświatowe znajdujące się na terenie Gminy.

Tabela 8. Wykaz placówek oświatowych znajdujących się na terenie gminy Zbójno

L.P.	PLACÓWKA
1	Zespół Szkół w Zbójnie: - Szkoła Podstawowa - Publiczne Przedszkole

2	Zespół Szkół w Działyniu: - Szkoła Podstawowa - Przedszkole Samorządowe
3	Szkoła Podstawowa w Rużu
4	Szkoła Podstawowa w Kolonowie

Źródło: https://www.zbojno.pl/

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481 z późn. zm.) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego[6]. W 2019 roku kwota subwencji na jednego ucznia w gminie Zbójno wynosiła 5 568,57 zł.

Tabela 9. Wydatki w poszczególnych jednostkach oświatowych:

	Szkoła Podstawowa w Zbójnie	Publiczne przedszkole w Zbójnie	Szkoła Podstawowa w Działyniu	Samorządowe przedszkole w Działyniu	Szkoła Podstawowa w Klonowie	Szkoła Podstawowa w Rużu
WYDATKI W 2019 ROKU	2 171 065,15	350 738,71	1 513 908,08	195 248,37	1 399 767,08	1 126 147,09
ILOŚĆ UCZNIÓW	148	30	131	25	119	74
ROCZNY KOSZT UTRZYMANIA JEDNEGO UCZNIA	14 669,36	11 691,29	11 556,55	7 809,93	11 762,75	15 218,20

Źródło: Raport o stanie gminy Zbójno za 2019 r.

[6] http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C

Gmina zapewniała dowóz do szkół i przedszkoli dla:

1) uczniów szkół podstawowych (do końca roku szkolnego 2018/2019 również klas gimnazjalnych), których droga do szkoły przekracza:
   - 3 km – w przypadku uczniów klas I–IV szkół podstawowych,
   - 4 km – w przypadku uczniów klas V-VIII szkół podstawowych;
2) dzieci 5-6 letnich, realizujących obowiązek przygotowania przedszkolnego, z domu do przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego, czy oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej, których droga z domu do szkoły przekracza 3 km;
3) uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniami do najbliższej szkoły bądź ośrodka.

Na dowóz uczniów przeznaczono kwotę: 230 352,90 zł[7].

Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych

→ **Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej**

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Zbójno jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.** Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznanych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm),
- ustawy Rady Ministrów z dna 19 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023, (M.P. z 2018 r., Nr 140),
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, (Dz. U. z 2020 r., poz. 111),
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, (Dz. U. z 2019 r., poz. 670 z późn. zm.),

[7] Raport o stanie gminy Zbójno za 2019 r.

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, (Dz. U. z 2020 r., poz. 218),
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r . o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, (Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 z późń. zm.),
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, (Dz. U. z 2018 r., poz. 1878 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, (Dz. U. z 2019 r., poz. 1373 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, (Dz.U. z 2019 r., poz. 1481 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 1390 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r., poz. 2407).

Do zadań Ośrodka realizującego politykę społeczną w szczególności należy:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa,
- udzielanie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- udzielanie pomocy w formie dodatków mieszkaniowych, energetycznych.

Działania realizowane w ramach Strategii są związane ściśle z realizowaną polityką społeczną na rzecz mieszkańców gminy Zbójno. Szczególnie uwzględniają one osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej, jak i zagrożone ogólnie pojętym wykluczeniem społecznym. W tym wypadku niezwykle istotna jest analiza danych statystyczny opracowywanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Systematycznie zbierane informacje pozwalają na zaobserwowanie zmian ilościowych oraz pewnych tendencji w strukturze wsparcia osób zagrożonych wykluczaniem społecznym oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Wskaźnik deprywacji lokalnej, czyli liczba osób, którym przyznano świadczenie

pieniężne lub niepieniężne, przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy w 2019 roku kształtował się na poziomie 5,91%. Na przestrzeni lat 2017-2019 możemy zauważyć spadek wartości tego wskaźnika. Różnica pomiędzy rokiem 2017, a 2019 wynosi 1,3 pp.

Wykres 3. Wskaźnik deprywacji w latach 2017-2019

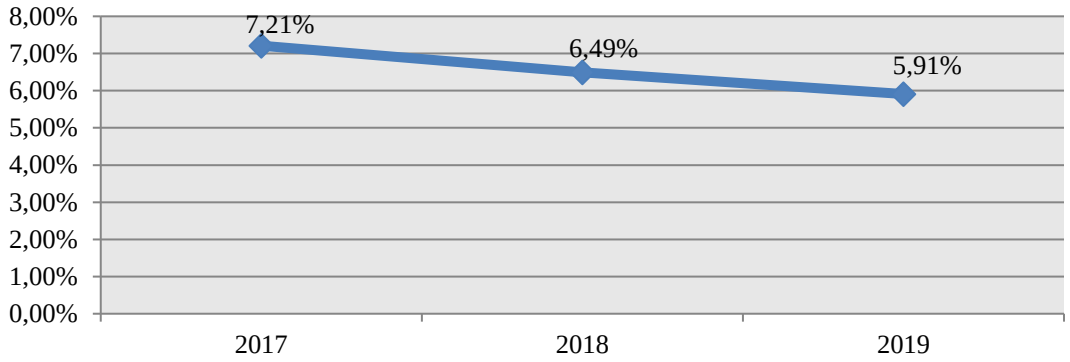

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy społecznej za lata 2017-2019

W 2019 roku liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej, objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności wynosiła łącznie 157 osób. Gmina podejmowało również działania zmierzające do aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zaangażowanie w programy rządowe pn. „Posiłek w szkole i w domu", z którego skorzystało 167 dzieci, a jego wartość wynosiła 104 218 zł.

W 2019 roku GOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny, a jego wsparciem zostało objętych 6 rodzin.

W gminie Zbójno najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 roku były kolejno: ubóstwo (88 rodzin), bezrobocia (68 rodzin) oraz niepełnosprawność (50 rodzin).

Tabela 10. Powody udzielania pomocy rodzinom w 2019 r.

Powód przyznania zasiłku	Liczba rodzin
Ubóstwo	88
Bezrobocie	68
Niepełnosprawność	50
Długotrwała lub ciężka choroba	33
Potrzeba ochrony macierzyństwa	35
Bezdomność	1
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	9

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy społecznej za rok 2019

→ **Działalność organizacji pozarządowych**

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej" (Oniszczuk 2008 str. 269). Oprócz wspomnianych, ważną rolą omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem (Yaziji M, Doh J.2011, s. 15).

Na terenie gminy Zbójno funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. W poniższej tabeli przestawione zostały organizacje i stowarzyszenia działająca na rzecz społeczności lokalnej.

Tabela 11. Organizacje i stowarzyszenia działające na terenie gminy Zbójno

Lp.	Nazwa organizacji	Adres
1	Towarzystwo Rozwoju Wsi Wielgie i Okolic	Wielgie 74 A 87-645 Zbójno
2	Stowarzyszenie Aktywnych na rzecz wsi Obory i Okolic	Obory 55 87-645 Zbójno
3	Stowarzyszenie Mieszkańców Sitna	Sitno 76 87-645 Zbójno
4	Stowarzyszenie Czas dla Zbójna	Zbójno 35 A 87-645 Zbójno
5	Towarzystwo Przyjaciół Ruża i Okolic	Ruże 9 87-645 Zbójno
6	Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Działyń i Zespołu Szkół „Szkoła Marzeń”	Działyń 57 87-645 Zbójno
7	Gminny Klub Sportowy Pogrom Zbójno	Zbójno 178 87-645 Zbójno
8	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Klonowo i Okolic	Klonowo 87-645 Zbójno
9	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Edukacji, Kultury i Sportu „Żeromiak”	Działyń 57 87-645 Zbójno
10	Stowarzyszenie „Żagiel”	Działyń 57 87-645 Zbójno
11	Klub Seniora	Zbójno
12.	Uniwersytet Trzeciego Wieku	Zbójno

Źródło: https://www.zbojno.pl/461,organizacje-pozarzadowe.html

W 2018 gmina Zbójno współpracowała z organizacjami pozarządowymi, gdzie głównym celem współpracy było kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego, budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą Zbójno a organizacjami pozarządowymi. Współpraca odbywała się w charakterze pozafinansowym.

Gmina Zbójno prowadziła bazę danych organizacji pozarządowych wykorzystywaną do aktywizacji sektora pozarządowego poprzez rozpowszechnianie informacji o potencjalnych działaniach.

Dane zawarte w bazie wykorzystywane były do przesyłania zaproszeń na tematyczne konferencje, seminaria, warsztaty, promowanie działań lokalnych organizacji pozarządowych.

Wspieranie rodziny

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego w formie:

- pracy z rodziną;
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

W latach 2017-2019 wzrosła liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej - z 234 rodzin w 2017 roku do 330 w 2019 roku. Wraz ze wzrostem liczby rodzin wzrosła liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń.

Tabela 12. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	234	707
2018	318	878
2019	330	941

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Mimo wzrostu liczby rodzin korzystających z pomocy GOPS, w latach 2017-2019 zmalała liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. W 2017 roku ze świadczeń niepieniężnych korzystało 200 osób, w 2018 roku – 196 osób, a w 2019 roku - 179 osób. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych spadła z 121 osób w 2017 roku do 84 osób w 2019 roku.

Tabela 13. Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

	Liczba osób		
Rodzaj świadczenia	**2017**	**2018**	**2019**
świadczenia niepieniężne	200	196	179
świadczenia pieniężne	121	93	84

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Wraz ze spadkiem liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019, zmalała liczba rodzin, którym udzielona była pomoc. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych w latach 2017-2019 zmalała o 22 rodziny, zaś korzystających ze świadczeń pieniężnych – o 31 rodzin.

Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

	Liczba rodzin		
Rodzaj świadczenia	**2017**	**2018**	**2019**
świadczenia niepieniężne	120	111	98
świadczenia pieniężne	113	90	82

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Ze świadczeń pieniężnych najczęściej korzystają rodziny bezdzietne (465 rodzin w 2019 r.), a także posiadające jedno dziecko (81 rodzin).

Tabela 15. Świadczenia pieniężne, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2019 r.

	Liczba świadczeń
Typ rodziny	**świadczenia pieniężne**
– bez dzieci	465
– jedno dziecko	81
– dwoje dzieci	62
– troje dzieci	70
– czworo i więcej dzieci	18
– inne	15

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2019

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące głównych powodów przyznawania pomocy rodzinom jednoosobowym i wieloosobowym.

Tabela 16. Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych

		Typ rodziny			
Powód przyznania pomocy	**Ogółem**	**1-osobowa**	**2-osobowa**	**3-osobowa**	**4 i więcej osób**
Ubóstwo	95	30	11	14	40
Bezrobocie	68	10	8	14	36
Potrzeba ochrony macierzyństwa	34	-	-	3	31
Niepełnosprawność	52	23	12	5	12
Długotrwała lub ciężka choroba	32	14	10	3	5

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2019

W 2019 roku zmalała liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego – z 385 rodzin w 2017 roku do 346 rodzin w 2019 roku.

Wykres 4. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego

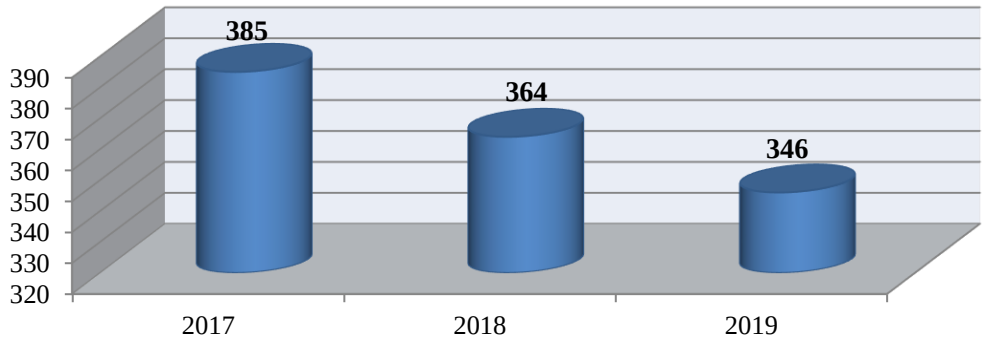

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

W 2017 roku ze świadczenia alimentacyjnego w gminie Zbójno korzystało 39 rodzin. W kolejnym roku liczba ta zmalała do 35 rodzin, a w 2019 roku ze świadczenia alimentacyjnego korzystało 29 rodzin.

Wykres 5. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach

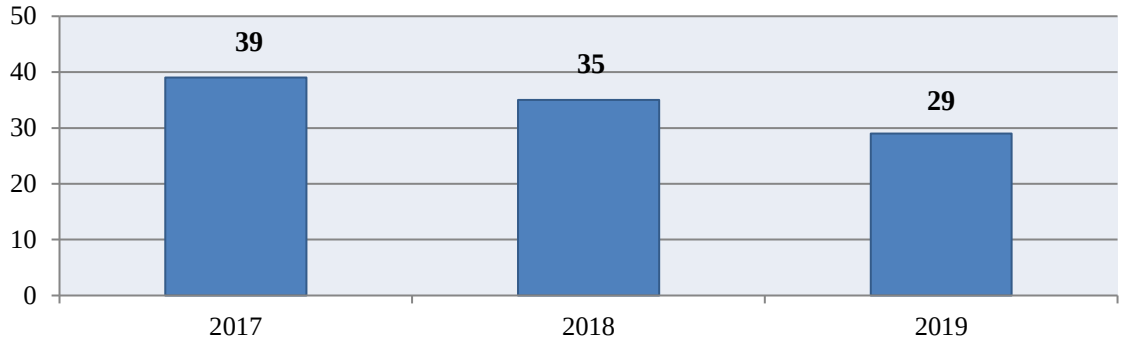

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Jak wynika z danych Gminnego Ośrodka Pomoc Społecznej, świadczenia z Programu 500+ w 2019 roku pobierały 294 rodziny, z czego 100 rodzin pobierało świadczenia na pierwsze dziecko.

Tabela 17. Świadczenia 500+ przyznane na pierwsze dziecko. Udział rodzin otrzymujących świadczenie na pierwsze dziecko w relacji do ogółu rodzin otrzymujących świadczenie

Liczba rodzin pobierające świadczenia na pierwsze dziecko	Liczba pozostałych rodzin	Wskaźnik
294	100	75%

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2019

Rodziny pobierające świadczenia z programu 500+ na pierwsze dziecko, w 2019 roku stanowiły 75% ogółu rodzin korzystających z tego Programu.

Wykres 6. Liczba rodzin pobierających świadczenia 500+ na pierwsze dziecko

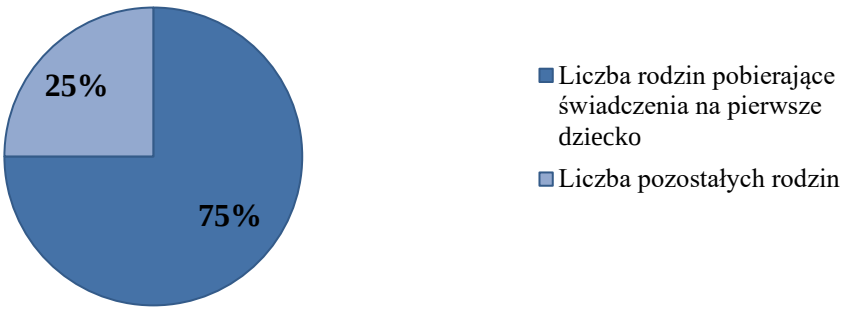

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2019

Rodziny, które przeżywają trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych w wielu miastach i gminach Polski mogą skorzystać z pomocy asystenta rodziny. Rola asystenta rodziny polega na udzielaniu wsparcia rodzinom. Celem tego wsparcia jest natomiast to, aby w przyszłości rodzina samodzielnie potrafiła pokonywać

trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent to osoba towarzysząca rodzinie, współobecna, pomagająca we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu tak aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpiecznemu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Współpraca z asystentem jest możliwa po wyrażeniu zgody przez rodzinę, a praca asystenta ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę zdolności do prawidłowego funkcjonowania lub nie wyrażenia przez rodzinę zgody na współpracę. W szczególnych przypadkach do współpracy z asystentem rodziny rodziców biologicznych może zobowiązać sąd.

Zadania asystenta rodziny powinny być realizowane na rzecz:

- Rodzin, które wychowują małoletnie dzieci i mają problemy w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec nich.
- Rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w których wychowują się dzieci lub w których dzieci zostały okresowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Dotychczas w gminie Zbójno wsparciem rodzin zajmował się 1 asystent rodziny, którego działania obejmowały pomoc 5-8 rodzinom w latach 2017-2019.

Tabela 18. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

	2017	2018	2019
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	5	8	6

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Zgodnie z ustawą zadaniem gminy jest szeroko pojęta profilaktyka, praca z rodziną i pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Natomiast zadania związane ze sprawowaniem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przypisane zostały powiatom.

W myśl ww. ustawy piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej (w rodzinie zastępczej) i instytucjonalnej (w placówce opiekuńczo-wychowawczej). Rodzinna piecza zastępcza jest przejściową (okresową) formą zapewnienia całodobowej opieki i wychowania dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza:
  - spokrewniona,
  - niezawodowa,
  - zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- rodzinny dom dziecka.

Formami instytucjonalnej pieczy zastępczej są:

- placówka opiekuńczo-wychowawcza,
- regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna,
- interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej, rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej, w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zadania z zakresu współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej realizuje gmina Zbójno, jako ustawowy obowiązek. W 2019 roku odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej wynosiła 21 738,00 zł.

Pracownicy socjalni prowadzili monitoring sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w formie wywiadów środowiskowych lub rutynowych odwiedzin rodziny, poprze kontakt

bezpośredni i telefoniczny z pedagogiem szkolnym, dzielnicowym i kuratorami. Często przez rozeznanie wśród sąsiadów rodziny zagrożonej kryzysem (kontakt bezpośredni).

Na terenie Gminy w 2019 r. nie ustanowiono rodzin wspierających i nie funkcjonowały takie rodziny, co sprawiło, iż GOPS nie finansował kosztów związanych z udzieleniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pozyskał środki z funduszy unijnych na uruchomienie klubu młodzieżowego, którego działanie rozpoczęło się w 2019 roku. Działania klubu mają charakter opiekuńczo-wychowawczy oraz socjoterapeutyczny. Przede wszystkim polegają na rozwoju u dzieci i młodzieży kluczowych kompetencji: uczeniu się, rozwoju kulturalnym, relacjach rówieśniczych itp.

Wsparcie osób niepełnosprawnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Analizując problemy społeczne, które były zauważalne na obszarze gminy Zbójno, zwrócono także uwagę na zjawisko niepełnosprawności. W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 50 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia przez GOPS znalazła się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w Gminie w 2019 roku.

Wykres 7. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017 – 2019

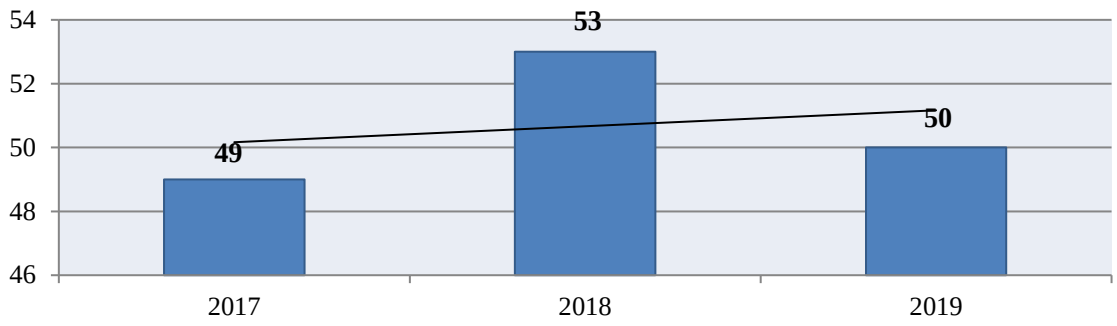

Źródło: Ocena zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Na przestrzeni lat 2017 – 2019 nastąpił spadek przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2017 r. przyznano 361 świadczeń na kwotę 55 233 zł, w 2018 r. liczba świadczeń wynosiła 309 na kwotę 48 385 zł, w 2019 r. kształtowała się na poziomie 274 świadczeń na kwotę 51 698 zł.

Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka

	2017	2018	2019
Liczba świadczeń	361	309	274
Kwota świadczeń (zł)	55 233 zł	48 385 zł	51 698 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

W 2017 r. przyznano 498 zasiłków dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2018 r. nastąpił wzrost liczby przyznanych świadczeń do 509, a w 2019 r. do 516.

Tabela 20. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności

	2017	2018	2019
Liczba świadczeń	498	509	516
Kwota świadczeń (zł)	76 194 zł	80 391 zł	97 863 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

W 2017 r. przyznano 409 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 r. 439 świadczeń, a w 2019 r. – 492 świadczenia. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć wzrost liczby przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych.

Tabela 21. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia

	2017	2018	2019
Liczba świadczeń	409	439	492
Kwota świadczeń (zł)	62 577 zł	69 681 zł	93 062 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny" głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian[8].

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne" jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystki.

W 2017 r. i 2018 r. ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystała 1 osoba, a w 2019 r. liczba ta wzrosła do 2 osób.

Wykres 8. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane na przestrzeni lat 2017-2019 – liczba osób

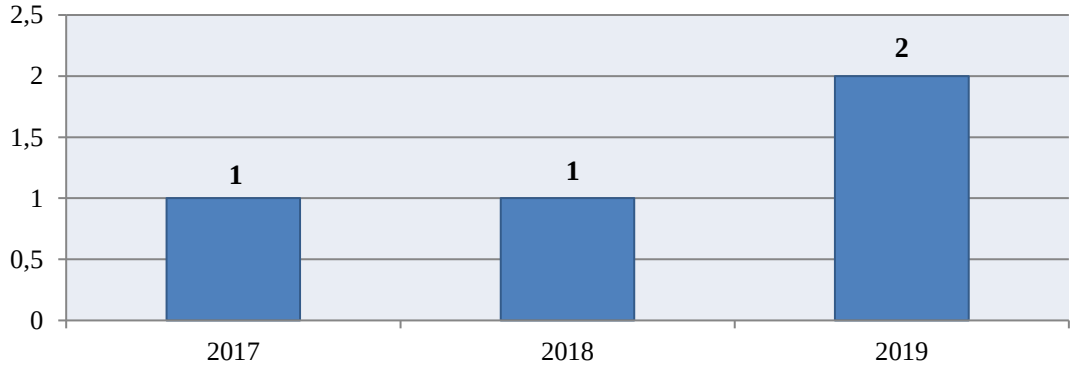

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Mieszkańcy gminy Zbójno chcąc pozyskać pomoc i wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego mogą uzyskać je w:

[8] www.psychiatriapolska.pl

- Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Golubiu-Dobrzyniu,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu.

Szczególnie ważną rolę w pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi pełni **Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy**. Jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie wymagających leczenia szpitalnego, bądź opieki stacjonarnej, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w funkcjonowaniu w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej. Jest ośrodkiem dla 30 osób z zaburzeniami psychicznymi, działającym w formie jednostki budżetowej.

Do głównych zadań Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy należy przygotowanie podopiecznych do życia w społeczeństwie w środowisku poprzez wspieranie ich rozwoju i funkcjonowanie w życiu codziennym.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny[9]. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż **liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni**. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

[9] Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Gmina Zbójno realizuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych współpracując między innymi z:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- placówkami oświatowymi znajdującymi się na terenie Gminy,
- Powiatową Komendą Policji w Golubiu-Dobrzyniu,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu,
- Punktem Konsultacyjnym ds. Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 rok* przyjętego uchwałą Nr II/12/2018 Rady Gminy Zbójno z dnia 30 listopada 2018 r.

Do zadań realizowanych w 2019 roku przez GKRPA zawartych w **Gminny Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii** należą:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, pomocy psychospołecznej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz udzielanie pomocy merytorycznej, organizacyjnej instytucjom, osobom fizycznym, organizacjom pozarządowym

w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy;

- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych polegająca na podejmowaniu czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, ponoszenie kosztów z tym związanych oraz kosztów innych działań Gminnej Komisji;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Źródła finansowania Gminnego Programu stanowiły środki finansowe pochodzące z dochodów budżetu gminy z opłat za wydanie i korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W 2019 roku do budżetu Gminy wpłynęło łącznie 64 821,05 zł z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych przedsiębiorcom (stan na 31.12.2019 roku).

W 2017 i 2018 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbójnie z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystały łącznie 4 rodziny. W 2019 roku GOPS nie udzielił pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu.

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2017-2019

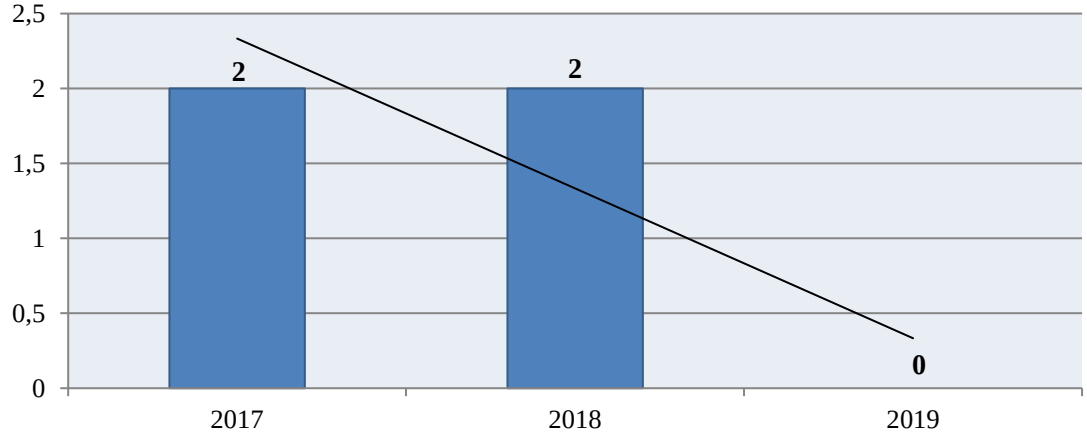

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

W 2019 roku z pomocy Punktu Konsultacyjnego ds. Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie skorzystało łącznie 71 osób.

W Punkcie Konsultacyjnym realizowano ofertę w następujących kategoriach:

- rozpoznawanie problemu zgłaszanego przez klienta;
- motywowanie osób uzależnionych oraz członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie po podmiotów prowadzonych przez NFZ;
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany wzorca picia;
- udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym;
- udzielenie pomocy młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniami behawioralnymi;
- konsultacje i wsparcie dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi;
- udzielanie konsultacji osobom doznającym przemocy w rodzinie;
- motywowanie do uczestnictwa w oddziaływaniach adresowanych do osób stosujących przemoc;
- gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy;
- poradnictwo psychologiczne dla osób/rodzin w kryzysie;
- wsparcie z żałobie.

W Punkcie Konsultacyjnym pomoc świadczy trzech specjalistów: instruktor terapii uzależnień, socjoterapeuta/pedagog, psycholog.

Z pomocy socjoterapeuty w 2019 roku skorzystało łącznie 22 dzieci. Socjoterapeuta prowadził konsultacje dla par oraz 1 sesję rodziną. Pomoc pedagogiczna i socjoterapeutyczna świadczona była przede wszystkim w obszarze radzenia sobie w trudnej sytuacji rodzinnej, porad wychowawczych dla rodziców oraz porad dla dzieci na temat radzenia sobie w trudnych relacjach rówieśniczych.

Łączna liczba różnych osób które korzystały z poradnictwa i pomocy w punkcie konsultacyjnym dla rodzin wynosiła 49. Koszt prowadzenia Punktu w 2019 roku wynosił 12 928,83 zł.

Tabela 22. Zestawienie usług świadczonych przez pracowników punktu konsultacyjnego

Lp.	Rodzaj konsultacji	Liczba osób (sumarycznie)*	Liczba porad
1	Osoby z problemem alkoholowym	42	119
2	Dorośli członkowie rodziny z problemem alkoholowym w tym współuzależnieni i DDA	18	62

3	Osoby doznające przemocy w rodzinie	10	28
4	Osoby stosujące przemoc w rodzinie	1	2
5	RAZEM:	-	211

Źródło: Sprawozdanie finansowo-merytoryczne z realizacji GPPRPAiPN w 2019 r.

W 2019 roku wzrosła liczba osób uzależnionych od alkoholu z którymi członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy (z 18 w 2018 r. do 28 w 2019 r.). W 2018 r. GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o przymusowe leczenie wobec 12 osób uzależnionych, a w 2019 r. – wobec 8 osób. Szczegółowe dane dotycząc działań GKRPA zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 23. Liczba osób z którymi członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy oraz podjęli czynności

	2018	**2019**
Osoby uzależnione od alkoholu	18	28
Członkowie ich rodzin	16	26
Wystąpienie GKRPA wnioskiem do sądu o przymusowe leczenie	8	12
Liczba osób, w stosunku do których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień	8	33

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kontaktowania się członków GKRPA z osobami doznającymi i stosującymi przemoc w rodzinie.

Tabela 24. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA

	2018	**2019**
Osoby doznające przemocy	7	6
Osoby stosujące przemoc	10	9

Źródło: Sprawozdanie PARPA G-1

GKRPA w Zbójnie w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych.

W 2019 r. w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii realizowano działania informacyjne

i edukacyjne wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Autorskie programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej realizowano w Zespole Szkół w Zbójnie im. Wojska Polskiego, Szkole Podstawowej w Klonowie oraz Zespole Szkół w Działyniu. Działaniami profilaktycznymi objęto w sumie 200 uczniów. Ponadto z inicjatywy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbójnie prowadzono edukacyjną kampanię społeczną pn. ŚWIADOME RODZICIELSTWO=SZCZĘŚLIWE DZIECIŃSTWO, w ramach której prowadzono edukację publiczną poprzez dystrybucję materiałów informacyjnych i prowadzenie serwisu społecznościowego. W ramach kompanii zorganizowano konkurs profilaktyczny dla rodzin z terenu Gminy pn. *Aktywna Rodzina w Gminie Zbójno.* Udział w różnych punktach programu *Aktywna rodzina w Gminie Zbójno* wzięło 171 osób (dorosłych i dzieci).

Zadanie stanowiło element realizacji profilaktyki uniwersalnej skierowanej do całej populacji mieszkańców. Publikowano artykuły w prasie lokalnej nt. podejmowanych działań oraz prowadzono profil w mediach społecznościowych. Ponadto równolegle we wszystkich działaniach dystrybuowano ulotki informacyjne wydawnictw: ETOH i PARPA z obszaru profilaktyki zachowań problemowych dzieci, młodzieży oraz dorosłych. W sumie rozpowszechniono około 300 ulotek.

Łączny koszt realizacji wszystkich programów profilaktyki uniwersalnej wyniósł 16 613,94 zł. W roku 2019 nie realizowano programów profilaktyki selektywnej i wskazującej.

Tabela 25. Działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli w 2019 r.

Lp.	UNIWERSALNA	Uczniowie	Nauczyciele	Rodzice
1	Aktywne ferie, używkom mówimy NIE! – ZS w Działyniu	57	2	0
2	Przedszkolaki wiedzą jak dbać o swoje zdrowie i bezpieczeństwo (konkurs) – SP w Klonowie	15	1	0
3	Alkohol – potrafię powiedzieć NIE! – ZS w Działyniu	33	5	-
4	Z bezpieczeństwem za pan brat – SP Klonowo	6	2	-
5	Program profilaktyczny Unpluuged- ZS w Zbójnie	38	2	-
6	Warsztaty kreatywno – edukacyjne – SP w Rużu	20	2	-

7	Program profilaktyki uniwersalnej „Roztańczone aniołki" – SP Klonowo	15	2	-
8	Konkurs profilaktyczny Aktywna Rodzina w Gminie Zbójno (Kampania Społeczna ŚWIADOME RODZICIELSTWO =SZCZĘŚLIWE DZIECIŃSTWO)#	-	4	171 (łączna liczba uczestników)
9	Stop dopalaczom i cyberprzemocy w sieci – SP Klonowo	16	2	0
	RAZEM:	200	22	171

Źródło: Sprawozdanie finansowo-merytoryczne z realizacji GPPRPAiPN w 2019 r.

Gmina angażowała się w udostępnianie informacji nt. ogólnopolskich kampanii społecznych: *Kampania Społeczna Nierozerwalni* oraz *Kampania Funduszu Sprawiedliwości dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem*, w ramach których rozpowszechniono 250 ulotek do szkół, przedszkoli, innych instytucji.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki zainicjowano i sfinansowano plenerowe imprezy integracyjne dla rodzin m.in. *Rodzinne Mikołajki – III edycja* oraz *Noc Świętojańska* w Zbójnie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie od czerwca 2019 r. prowadzi również placówkę wsparcia dziennego pn. „Klub Młodzieżowy UL" w Świetlicy Wiejskiej w Rużu. Placówka funkcjonuje 4 razy w miesiącu po 3 lub 4 godziny, zaś w okresie wolnym od nauki szkolnej po 12 godzin. Łączna suma wydatków na ten cel wyniosła 4 806,55 zł.

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE ZBÓJNO

W 2018 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Nakłada ona na gminę obowiązek ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a nie jak dotychczas określenia limitów punktów sprzedaży. W 2019 roku ustalono więc maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie Zbójno:

- <u>poza miejscem sprzedaży:</u>
  - o wartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – **23 zezwolenia**,
  - o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) - **20 zezwoleń**,
  - o zawartości powyżej 18% alkoholu – **16 zezwoleń**,

- razem – **59 zezwoleń.**

– w miejscu sprzedaży:
  - o wartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – **10 zezwoleń**,
  - o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) - **6 zezwoleń**,
  - o zawartości powyżej 18% alkoholu – **4 zezwolenia**,
  - razem - **20 zezwoleń.**

W gminie Zbójno (według stanu na koniec 2019 roku) wydano następującą liczbę zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych:

– 1 na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne),

– 3 na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy).

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła **łącznie 2 465 411,64 zł** w tym: 1 327 173,63 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 152 415,14 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 985 822,87 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%.

Wykres 10. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Zbójno w 2019 r.

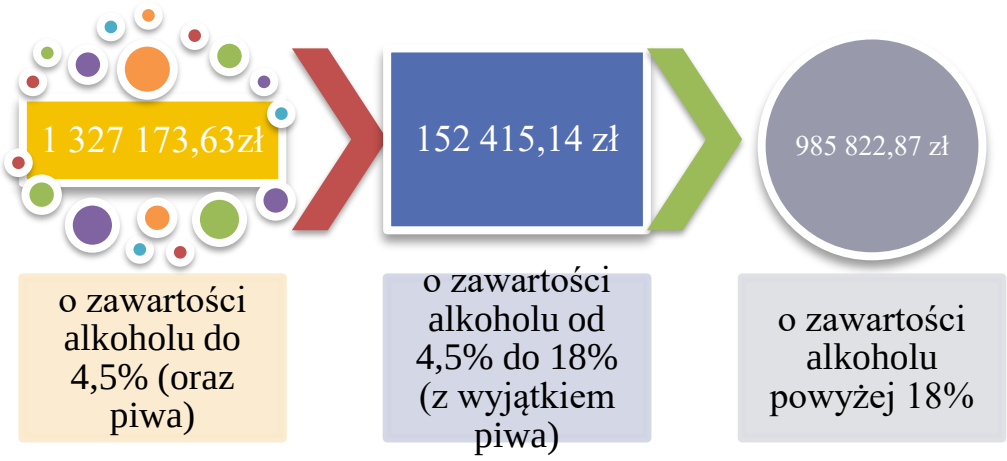

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

W 2019 r. na zlecenie gminy Zbójno Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych zrealizowało Diagnozę Lokalnych Zagrożeń Społecznych. Badaniem objęto 150 dorosłych mieszkańców, 19 sprzedawców napojów alkoholowych oraz 136 uczniów.

Jak wynika z badań:

- Większość dorosłych mieszkańców przeszło inicjację alkoholową mając 16-18 lat.
- Co trzeci mieszkaniec Gminy po alkohol sięga raz w tygodniu.
- W trakcie typowego dnia spożywania alkoholu ankietowani wypijają 5-6 porcji napoju wysokoprocentowego.
- Wielu badanych twierdzi, że częstym zjawiskiem w ich okolicy jest uzależnienie od alkoholu.
- Duży odsetek badanych daje swojemu dziecku do spróbowania napoje alkoholowe.
- Większość badanych sprzedawców napojów alkoholowych podało kiedykolwiek alkohol osobie, która była niepełnoletnia i wiedzieli o tym.
- Większość uczniów ma za sobą inicjację alkoholową.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* mówi, że: *„przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.*

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Zbójno realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W jego strukturze organizacyjnej działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w skład, którego wchodzą przedstawiciele następujących podmiotów:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbójnie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zbójnie,
- Zespołu Szkół w Zbójnie,

- Komendy Powiatowej Policji w Golubiu – Dobrzyniu,
- Prokuratury Rejonowej w Golubiu – Dobrzyniu,
- Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Nasz Medyk" w Zbójnie,
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Golubiu – Dobrzyniu.

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zbójno na lata 2019-2024.* Celem głównym Programu jest **„zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie gminy Zbójno w latach 2019-2024.**
Założone cele będą osiągane przez realizację następujących celów szczegółowych:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie;
- zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług;
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Na przestrzenie lat 2017-2019 można zauważyć wzrost liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie na trenie Gminy. W 2017 r. przemocy w rodzinie doznało 15 osób (14 kobiet i 1 dziecko), w 2018 r. - 18 osób (15 kobiet i 3 mężczyzn), a w 2019 r. liczba ta wzrosła do 20 osób (14 kobiet i 6 dzieci).

Tabela 26. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
OGÓŁEM	15	18	20
kobiety	14	15	14
mężczyźni	0	3	0
dzieci	1	0	6

Źródło: Sprawozdanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2017-2019

W 2019 r. nastąpił wzrost liczby osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego (z 14 osób w 2017 r., przez 18 osób w 2018 r. do 53 w 2019 r.). Znacząco wzrosła liczba

mężczyzn i dzieci objętych pomocą ZI.

Wykres 11. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019

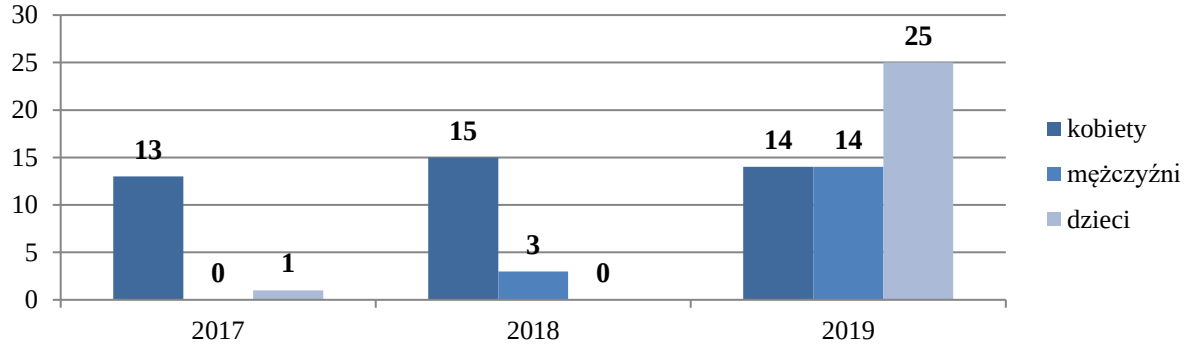

Źródło: Sprawozdanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2017-2019

W 2017 r. pomocą grup roboczych objętych było 13 kobiet i 1 dziecko, w roku 2018 – 14 kobiet i 3 mężczyzn. W 2019 r. znacznie wzrosła liczba osób objętych pomocą grup roboczych – do 14 kobiet, 14 mężczyzn i 25 dzieci.

Wykres 12. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych w latach 2017-2019

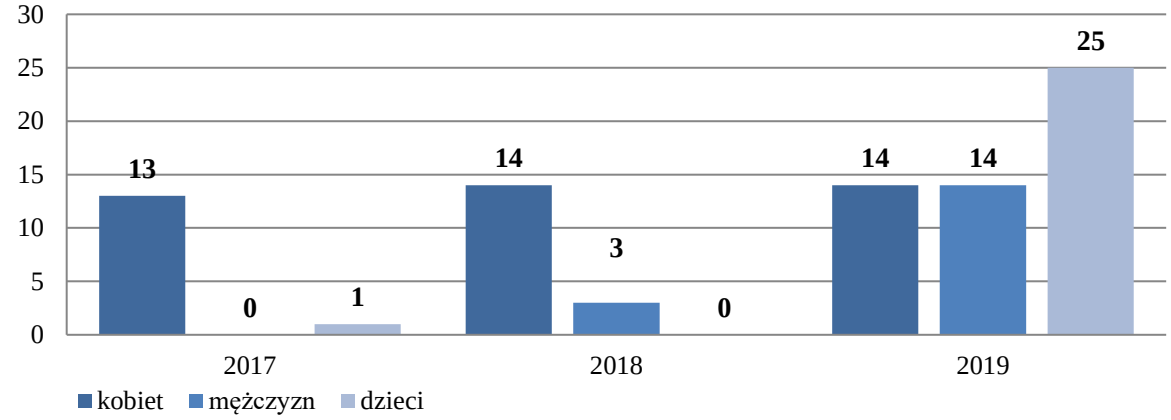

Źródło: Sprawozdanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2017-2019

W latach 2017-2019 w gminie Zbójno wahała się liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty". W 2017 r. procedurą „Niebieskie Karty" objętych było 14 rodzin, w 2018 r. – 18 rodzin, a w 2019 r. - 14 rodzin.

Wykres 13. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty"

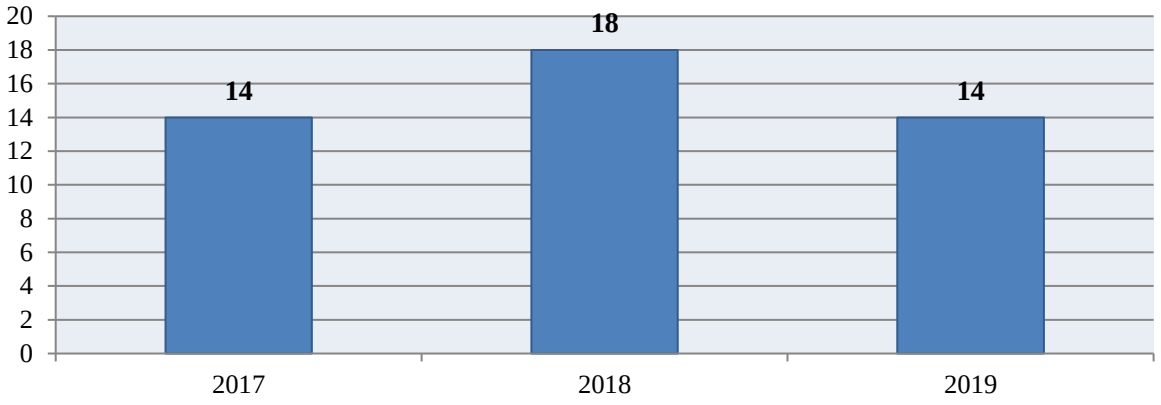

Źródło: Sprawozdanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2017-2019

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące stosowania procedury „Niebieskie Karty" przez uprawnione do tego podmioty. Można wysunąć wniosek, iż liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart" w latach 2017-2019 ulegała wahaniom.

Tabela 27. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty

	2017	2018	2019
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę.	2	0	4
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego/ grupy robocze.	10	9	10
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego/ grupy robocze.	9	3	7

Źródło: Sprawozdanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2017-2019

W 2019 r. możemy zauważyć znaczony spadek zakończonych procedur „Niebieskie Karty" w porównaniu do lat poprzednich z powodu braku zasadności podejmowanych działań oraz z powodu ustania przemocy w rodzinie. Szczegółowe zestawienie danych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty"

2017	2018	2019

Ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.	8	15	7
Rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowanych działań.	1	1	0

Źródło: Sprawozdanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2017-2019

W związku z występowaniem przemocy w rodzinie, w latach 2017-2019 z pomocy socjalnej skorzystało łącznie 47 osób (15 osób w 2017 r., w 2018 r. - 18 osób, a w 2019 r. - 14 osób). Na przestrzeni 3 lat 13 osób skorzystało z poradnictwa psychologicznego, 14 osób z poradnictwa zawodowego i rodzinnego.

Tabela 29. Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa

	2017	2018	2019
OGÓŁEM	15	18	14
psychologicznego	0	0	13
socjalnego	15	18	14
zawodowego i rodzinnego	0	0	14

Źródło: Sprawozdanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2017-2019

Jak wynika z badań zrealizowanych w 2019 r. na potrzeby Diagnozy Lokalnych Problemów Społecznych:

- w otoczeniu większości respondentów są osoby doświadczające przemocy w rodzinie;
- wielu mieszkańców nie reagowałoby na przejawy przemocy;
- co trzeci respondent doświadczył przemocy w rodzinie;
- w opinii badanych przemoc w rodzinie jest częstym zjawiskiem występującym na terenie gminy Zbójno.

Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla

społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

W 2018 roku na terenie gminy Zbójno mieszkało 777 osób w wieku poprodukcyjnym.

Stanowili oni **17,7%** wszystkich mieszkańców Gminy.

Na przestrzeni lat 2016-2018 możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów.

W 2018 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 17,7% wszystkich mieszkańców Gminy. W porównaniu do roku 2016, w 2018 roku udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wzrósł o 0,2 pp.

Wykres 14. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2018

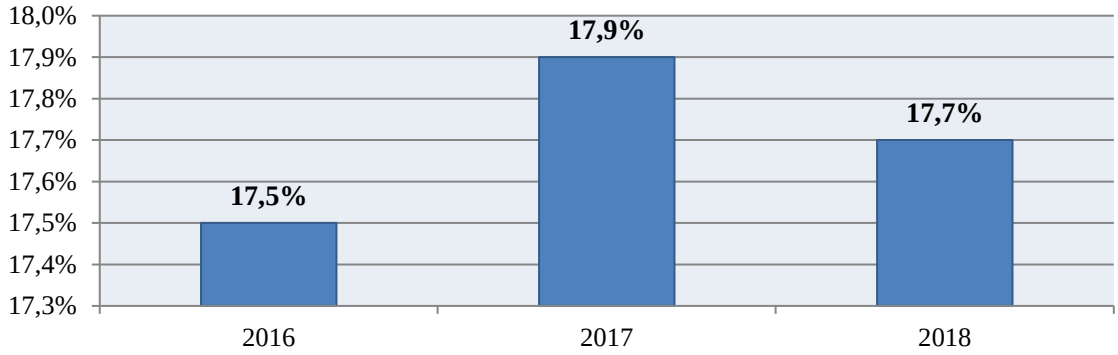

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Kolejną analizowaną kwestią była liczba kobiet oraz mężczyzn będących w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących gminę Zbójno. Można zauważyć, że liczba kobiet w 2018 roku w Gminie kształtowała się na poziomie 507, natomiast liczba mężczyzn na

poziomie 270. Kobiety stanowiły 65% wszystkich mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 15. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w latach 2016–2018

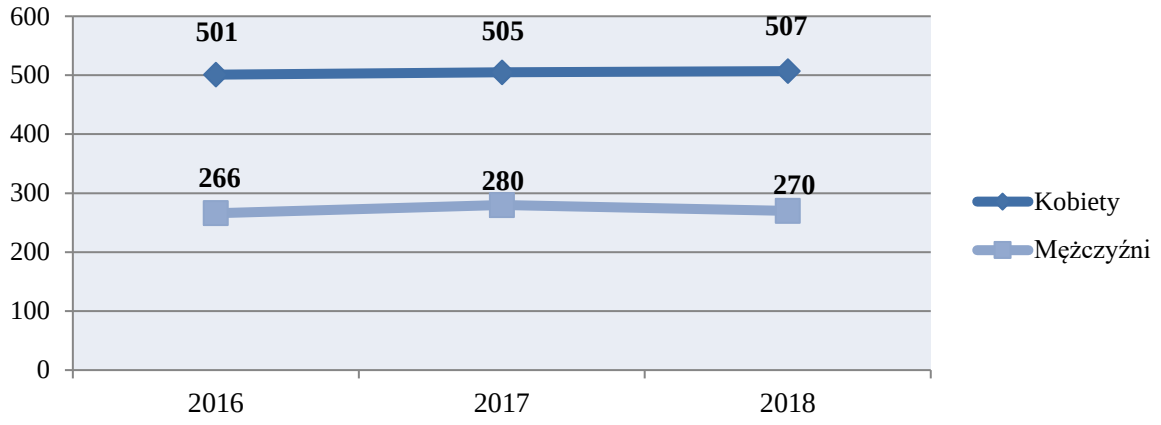

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w 2019 roku stanowiła 24 osoby. Zdecydowaną większość tworzyły kobiety – było ich 18, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 6. Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 wahała się między 17 osób w 2017 roku, przez 23 osoby w 2018 roku, do 24 w 2019 roku.

Tabela 30. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Kobiety	14	17	18
Mężczyźni	3	6	6
Ogółem	17	23	24

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w **Domu Pomocy Społecznej**. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego o ile dom nie jest związany umową z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki

administracyjne Pomocy Rodzinie[10].

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie w 2019 roku poniósł odpłatność za pobyt 9 mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej na łączną kwotę 218 985 zł. Dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 31. Odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej mieszkańców gminy Zbójno na przestrzeni lat 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba osób	6	7	9
Kwota świadczeń (zł)	169 248 zł	209 546 zł	218 985 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Na terenie gminy Zbójno działają Kluby Seniora, które funkcjonują przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Zbójnie, Zespole Szkół w Działyniu oraz przy Centrum Kulturalno-Oświatowo-Rekreacyjnym w Wielgie. Na trenie Gminy działa również Uniwersytet Trzeciego Wieku. Głównym celem działalności Klubów Seniora oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku jest aktywizacja i integracja osób starszych.

Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia

[10] Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późń.zm.).

się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu, przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć wahania poziomu bezrobocia w gminie Zbójno. W 2017 r. 239 osób było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, po czym ta liczba w 2018 r. zmalała do 211 osób, a w 2019 r. wzrosła do 220 osób.

Wykres 16. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych - ogółem

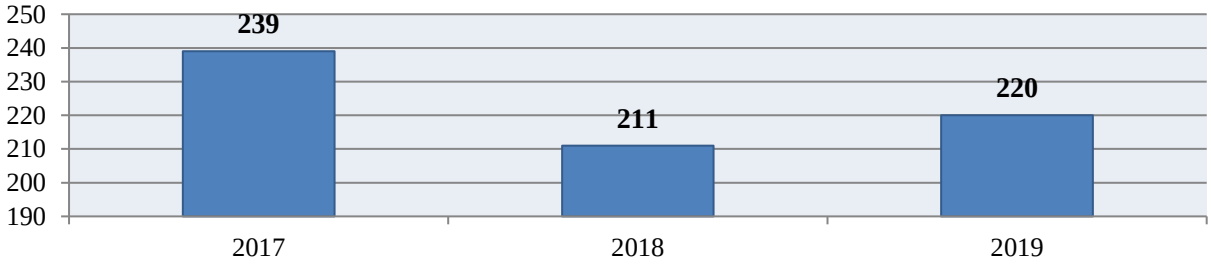

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu

Wśród osób bezrobotnych w gminie Zbójno przeważają kobiety. W 2017 r. zarejestrowanych w PUP w Golubiu-Dobrzyniu było 150 kobiet z terenu Gminy, w 2018 r. – 136, a w 2019 r. 141.

Wykres 17. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z podziałem na płeć

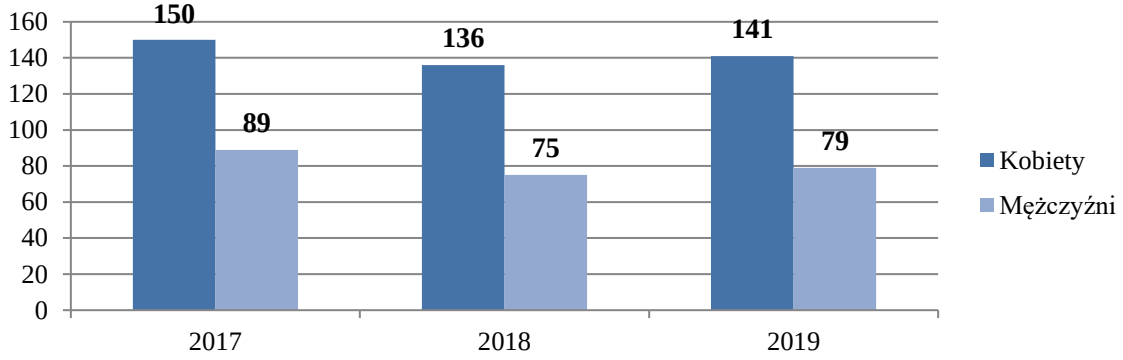

Źródło: bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica

W gminie Zbójno wiele osób przed 30 rokiem życia pozostaje bez pracy. Szczegółowe dane dotyczące wieku osób bezrobotnych w latach 2017-2019 ukazuje poniższy wykres.

Wykres 18. Podział osób bezrobotnych ze względu na wiek

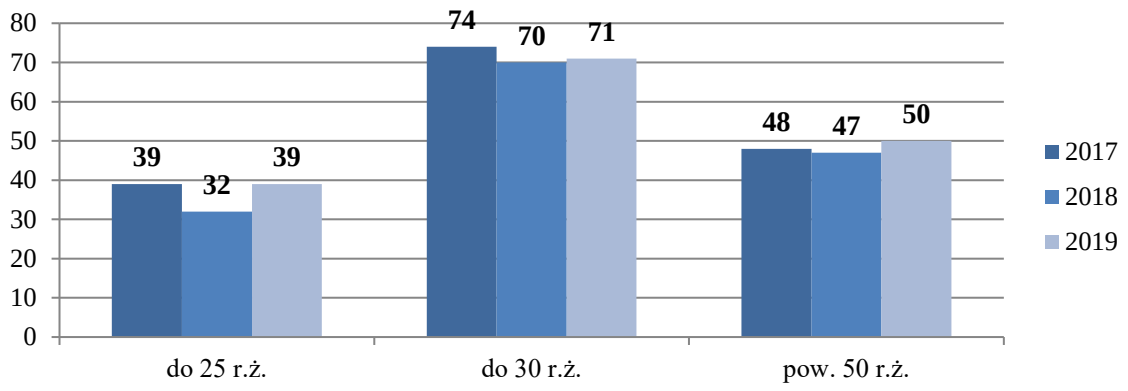

Źródło: bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica

Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy przez dłuższy okres w latach 2017-2019 spadła - ze 169 osób w 2017 r. do 137 osób w 2019 r.

Wykres 19. Liczba osób bezrobotnych długotrwale w latach 2017-2019

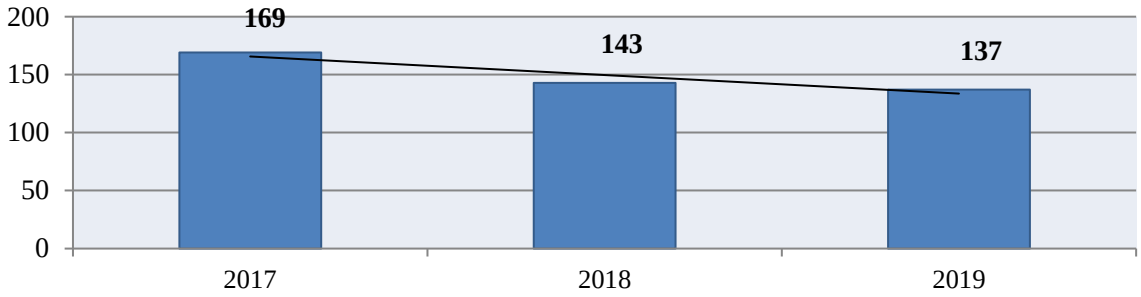

Źródło: bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica

Według Oceny Zasobów Pomocy Społecznej z 2019 roku, bezrobocie jako powód udzielenia pomocy i wsparcia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, znalazło się na drugim miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy.

W 2019 roku z powodu bezrobocia pomoc i wsparcie otrzymało 68 rodzin

to o 28% więcej niż w roku 2017

Wykres 20. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

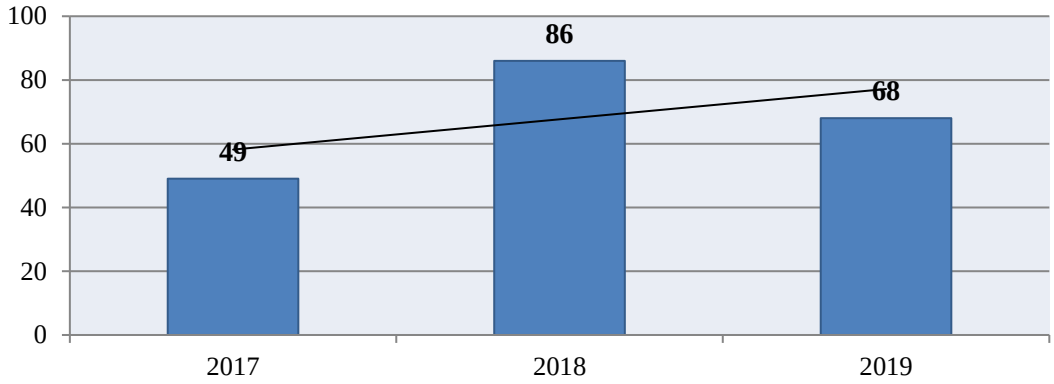

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej dzięki informacjom udostępnionym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Ubóstwo pozostaje jednym z najczęstszych powodów udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy Zbójno. Z tego powodu w 2019 roku wsparcie otrzymało 88 rodzin.

Dane źródłowe, które zostały przekazane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie pokazują, że ogólna liczba osób zamieszkujących Gminę, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa ulegała na przestrzeni lat 2017-2019 systematycznemu spadkowi. Możemy zauważyć, iż w porównaniu do 2017 r., w 2019 r. liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 44%.

Wykres 21. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

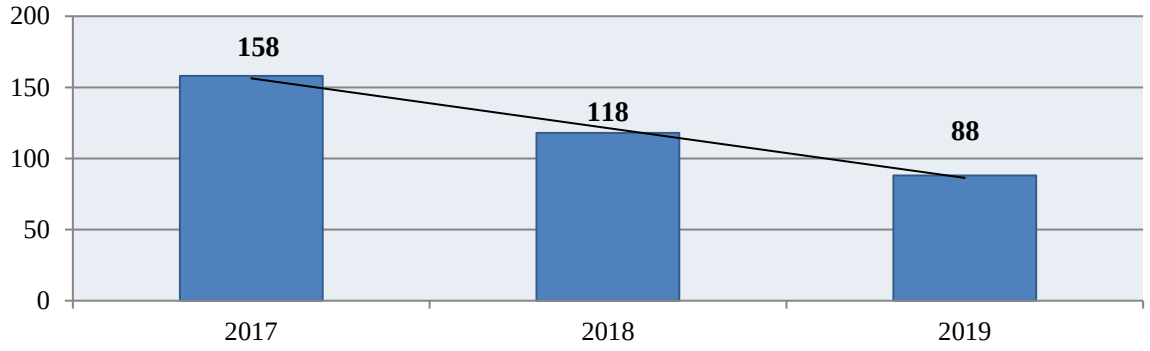

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. W 2017 r. z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały 3 rodziny, w 2018 r. – kolejne 3 rodziny, a w 2019 r. - 1 rodzina.

Wykres 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019

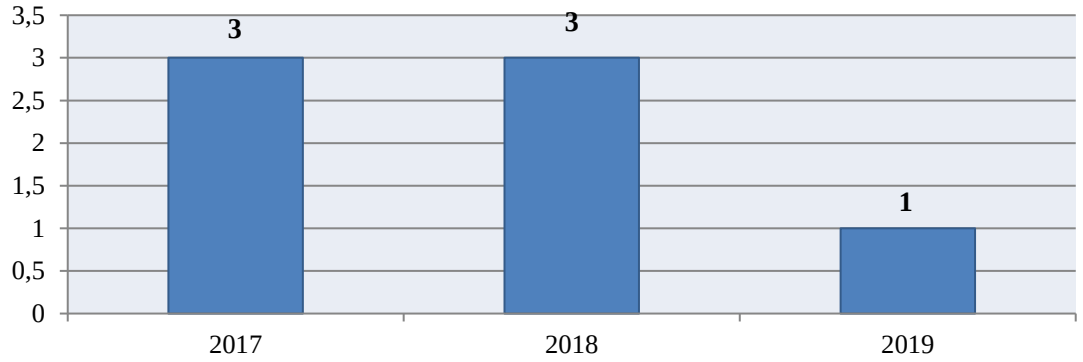

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

W 2019 r. zasiłki stałe pobierało 27 osób. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 r. liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 45 osób – co oznacza spadek o 40 osób w porównaniu do roku 2017. Zasiłki celowe natomiast pobierało 65 osób i jest to spadek o 19 osób w porównaniu do roku 2017.

Tabela 32. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2017-2019

	2017	2018	2019
zasiłek stały	31	33	27
zasiłek okresowy	85	65	45
zasiłek celowy	84	72	65

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Gmina Zbójno korzysta z programu finansowego w zakresie dożywiania **„Posiłek w domu i w szkole”**. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych[11].

Wśród osób otrzymujących świadczenie niepieniężne w 2019 r. 164 osób to mieszkańcy, którym to świadczenie przyznano w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”. W latach 2017-2018 Program nosił nazwę „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. Możemy zauważyć, że od 2017 r. znacznie zmniejszyła się liczba osób objętych tymi Programami. W porównaniu do 2017 r. liczba osób korzystających z tego świadczenia w formie obiadów w 2019 r. zmniejszyła się o 13%.

Wykres 23. Świadczenie niepieniężne (posiłek) przyznane dla dzieci w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu” (liczba osób)

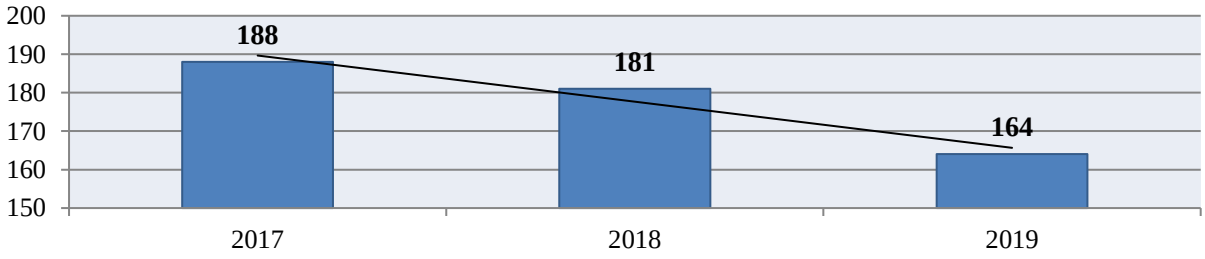

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2017-2019

Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Za bezpieczeństwo publiczne w gminie Zbójno odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Golubiu-Dobrzyniu.

[11] www.gov.pl/web/rodzina

W 2017 r. w gminie Zbójno stwierdzono szacunkowo 72 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 16,48 przestępstw. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Zbójno wynosi 88,20% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Zbójno najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,32 (wykrywalność 84%) oraz przeciwko mieniu - 6,52 (wykrywalność 73%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,51 (91%), drogowe - 1,68 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,13 (100%).

Wykres 24. Wykrywalność przestępstw na terenie gminy Zbójno w 2017 r.

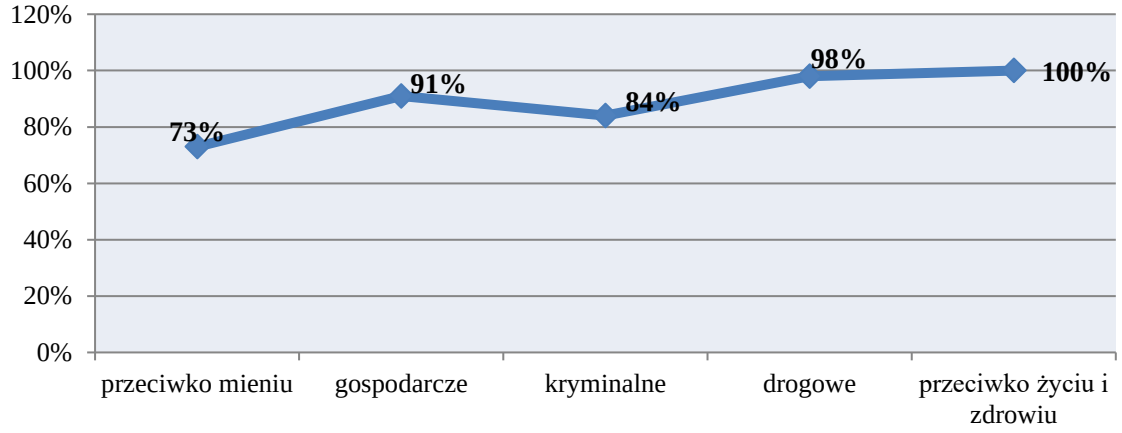

Źródło: Serwis Polska w Liczbach

Rewitalizacja społeczna

Gmina Zbójno realizuje *Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Zbójno na lata 2016-2026* stanowiący podstawę do podjęcia działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na

GMINA ZBÓJNO

Obszar rewitalizacji to obszar, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk natury społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Głównym celem podejmowanej rewitalizacji na terenie gminy Zbójno jest: **„wyprowadzenie obszarów zdegradowanych, objętych rewitalizacją ze stanu kryzysowego oraz poprawa warunków rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez eliminację zjawisk wpływających na ich degradację”**.

Po wyznaczeniu obszarów zdegradowanych występujących na terenie Gminy, wyznaczono obszary, które podlegać będą rewitalizacji w celu zminimalizowania wpływu występujących na ich terenie problemów. Jak wynika z treści Programu Rewitalizacji dotyczących sfery społecznej, priorytetowe kierunkami działań to:

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców,
- wspieranie osób i rodzin ze środowisk dotkniętych problemami społecznymi (wykluczenie społeczne, alkoholizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc w rodzinie),
- zwiększanie aktywności i inicjatyw społecznych i edukacyjnych,
- zachęcanie mieszkańców do integracji i wspólnego spędzania czasu,
- kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród społeczności,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- poprawa warunków infrastrukturalnych dla instytucji świadczących usługi społeczne,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne.

Rewitalizacja w sferze społecznej w gminie Zbójno dotyczy dwóch sołectw – sołectwa Ruże i Klonowo. **W ramach rewitalizacji w sołectwie Klonowo zaplanowane są do realizacji następujące przedsięwzięcia:**

Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	• Organizacja dziecięcego klubu samopomocy, w którym udział będą brali uczniowie szkoły podstawowej. Podstawowym celem klubu będzie wzajemna pomoc dzieci w nauce.
Utworzenie klubu młodzieżowego	• Organizacja klubu młodzieżowego, którego celem będzie wzajemna pomoc w nauce oraz organizowanie czasu wolnego młodzieży.
Utworzenie klubu seniora	• Organizacja klubu seniora będzie obejmować organizowanie różnego typu kursów, spotkań integracyjnych, rozwijanie zainteresowań oraz zagospodarowanie czasu wolnego.
Szkolenia	• Organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych lub chcących podnieść kwalifikacje, które poszukują zatrudnienia. Szkolenia będą dostosowane do potrzeb osób bezrobotnych i rynku pracy.
Indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem	• Organizacja indywidualnych i grupowych spotkań z psychologiem w celu zdiagnozowania problemów oraz ich rozwiązania.
Staże zawodowe i praktyki zawodowe	• Organizacja kilkumiesięcznych staży i praktyk zawodowych w celu nabycia doświadczenia zawodowego.
Podnoszenie samooceny	• Wsparcie będzie polegało na podnoszeniu samooceny, własnej wartości oraz chęci działania.
Działania zwiększające mobilność zawodową	• Wsparcie będzie polegało na zorganizowaniu kursu prawa jazdy.

W sołectwie Ruże w ramach rewitalizacji społecznej zaplanowano:

Utworzenie dziecięcego klubu samopomocy	•Organizacja dziecięcego klubu samopomocy, w którym udział będą brały uczniowie szkoły podstawowej. Podstawowym celem klubu będzie wzajemna pomoc dzieci w nauce.
Utworzenie klubu młodzieżowego	•Organizacja klubu młodzieżowego, którego celem będzie wzajemna pomoc w nauce oraz organizowanie czasu wolnego młodzieży.
Utworzenie klubu seniora	•Organizacja klubu seniora będzie obejmować organizowanie różnego typu kursów, spotkań integracyjnych, rozwijanie zainteresowań oraz zagospodarowanie czasu wolnego.
Szkolenia	•Organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych lub chcących podnieść kwalifikacje, które poszukują zatrudnienia. Szkolenia będą dostosowane do potrzeb osób bezrobotnych i rynku pracy.
Indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem	•Organizacja indywidualnych i grupowych spotkań z psychologiem w celu zdiagnozowania problemów oraz ich rozwiązania.
Staże zawodowe i praktyki zawodowe	•Organizacja kilkumiesięcznych staży i praktyk zawodowych w celu nabycia doświadczenia zawodowego.
Podnoszenie samooceny	•Wsparcie będzie polegało na podnoszeniu samooceny, własnej wartości oraz chęci działania.
Działania zwiększające mobilność zawodową	•Wsparcie będzie polegało na zorganizowaniu kursu prawa jazdy.

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY
(wewnętrzne czynniki pozytywne)
to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji.

SŁABE STRONY
(wewnętrzne czynniki negatywne)
to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.

SZANSE
(zewnętrze czynniki pozytywne)
to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.

ZAGROŻENIA
(zewnętrzne czynniki negatywne)
to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

MOCNE STRONY

SŁABE STRONY

– Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna. – Prowadzenie działalności kulturalnej. – Wykwalifikowana kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych. – Funkcjonowanie Świetlic Wiejskich dla dzieci i młodzieży oraz organizacja zajęć i sposobów spędzania czasu wolnego. – Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach zarówno dotyczących uzależnień, jak i przemocy. – Współpraca międzyinstytucjonalna w Gminie na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. – Działalność miejsc pomocy i wsparcia dla seniorów (Kluby Seniora, UTW). – Dysponowanie przez szkolnictwo podstawowe w Gminie bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów. – Zapewnianie przez Gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystenta rodziny. – Prowadzenie w Gminie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. – Atrakcyjne położenie geograficzne. – Dostępność szlaków komunikacyjnych. – Różnorodność terenów przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku. – Funkcjonowanie GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, asystenta rodziny, Punktu Konsultacyjnego. – Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Punktu Konsultacyjnego.	– Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny. – Wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. – Duży wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności. – Stosunkowo niska wykrywalność przestępstw. – Brak działających klubów samopomocowych dla Dorosłych Dzieci Alkoholików. – Niewystarczające działania aktywizujące osoby bezrobotne. – Duży udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych. – Wysoki odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową (wynik diagnozy). – Wysoki odsetek uważających zdobycie na terenie Gminy narkotyków i alkoholu za łatwe (wynik diagnozy). – Nieupowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych. – Niepodejmowanie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu w Gminie. – Brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci. – Brak działań zachęcających mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób niepełnosprawnych. – Duży odsetek osób ubogich, bezrobotnych, niepełnosprawnych i chorych wśród beneficjentów GOPS. – Brak jednostek pomocy udzielających wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego. – Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz zjawiskiem przemocy. – Zbyt mała ilość alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla mieszkańców.

SZANSE

ZAGROŻENIA

- Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
- Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
- Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
- Rozwój organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- Realizacja zadań Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
- Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
- Rozwój turystyki.
- Rozwój gospodarczy Gminy.
- Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

- Odpływ ludzi młodych z terenu Gminy.
- Migracje zarobkowe mieszkańców Gminy.
- Starzejące się społeczeństwo.
- Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych.
- Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób długotrwale bezrobotnych.
- Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
- Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzenia dziecka.
- Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
- Duża liczba osób długotrwale bezrobotnych.
- Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
- Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Zagrożenie problemem uzależnień wśród dzieci i młodzieży.
- Brak udziału mieszkańców Gminy w działaniach prowadzonych na rzecz ubogich.

ANALIZA I WDROŻENIE

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzą:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych),
- analiza SWOT[12],
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe),
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział Korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międzydziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez gminę Zbójno.

Cele Strategii

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych zaprezentowana została planowana strategia realizacji celu zawierająca charakterystykę planowanych do realizacji działań. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

[12] Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które 0dnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

CEL STRATEGICZNY:

Sprawny, odpowiedni do potrzeb, system rozwiązywania problemów społecznych w gminie Zbójno.

POPRZEZ:

Podejmowanie interwencji w odpowiedzi na problemy mieszkańców w gminie.

TAK, ABY:

Interwencja uwzględniała charakter i skalę problemów oraz optymalizowała wykorzystywanie dostępnych zasobów.

Kierunki rozwiązywania problemów

Wspieranie rodziny

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- trudności rodzin w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych wynikające z niskich dochodów,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- brak wsparcia rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi z terenu Gminy poprzez wyznaczanie rodzin wspierających.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Zapewnienie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przezwyciężania sytuacji kryzysowych rodzinom mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w istniejących placówkach oraz zajęć aktywizujących młodzież.	Liczba zajęć pozalekcyjnych zorganizowanych dla dzieci i młodzieży.
2	Utworzeniu klubu dziecięcego lub żłobka sprawującego opiekę nad dziećmi do lat 3.	Liczba miejsc dostępnych w klubie dziecięcym/ żłobku.
3	Rozwój i wsparcie klubu młodzieżowego (dofinansowanie działalności, wzrost liczby odbiorców).	Populacja dzieci korzystających z klubu młodzieżowego. Liczba działań zrealizowanych dla dzieci i młodzieży w ramach funkcjonowania placówki.
4	Zorganizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
5	Rozpowszechnienie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
6	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
7	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wpierania rodziny objętych szkoleniami.
8	Organizowania różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na organizowaniu sieci wsparcia umożliwiającej pomoc rodzinie zagrożonej problemami wychowawczo - opiekuńczymi na jak najwcześniejszym etapie problemu, zarówno poprzez działania profilaktyczne jak i interwencyjne. Zapewniona zostanie lepsza dostępność i promocja dostępnych usług oraz zostanie wzmocniona zdolność reagowania właściwych podmiotów na wszelkie informacje o możliwości występowania problemów w rodzinach z dziećmi.

Istotną role w realizacji celu mają pracownicy socjalni i asystenci rodziny. Do zadań tych dwóch grup zawodowych należy diagnozowanie sytuacji, zarówno problemów, jak i zasobów rodziny – możliwości ich rozwiązywania, a następnie, wspólnie z rodziną kreowanie drogi do wyjścia z sytuacji problemowej.

Konieczne jest również podejmowanie działań zmierzających do wyrównywania szans edukacyjnych z wykorzystaniem wsparcia pozamaterialnego, w szczególności: zajęć wyrównawczych prowadzonych w placówkach oświatowych, zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań (np. klubie młodzieżowym oraz placówkach oświatowych, rozwój oferty pomocowej w celu wyrównania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcie rodziców w edukowaniu ich dzieci). Istotne wydają się szkolenia/warsztaty dla rodziców z zakresu poszerzania kompetencji rodzicielskich. Szkolenia prowadzone powinny być w nurcie strategii edukacyjnej. Równie ważne jest inicjowanie zajęć integrujących rodziny, a więc warsztatów dla rodzin, czy wspólnych zajęć. Nie bez znaczenia pozostaje edukacja dzieci i młodzieży z zakresu komunikacji interpersonalnej w rodzinie.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki oświatowe, klub młodzieżowy, PCPR.	Środki własne, GOPS, środki europejskie.

Wsparcie osób niepełnosprawnych

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację i dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.	Liczba zorganizowanych lub dofinansowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
2	Wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, miejscach publicznych, a także barier w komunikowaniu się i barier technicznych.	Liczba i rodzaje usuniętych barier.
3	Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół.	Liczba dzieci niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie dowodu do szkół.
4	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz rozszerzenie oferty specjalistycznych usług medycznych.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych oraz liczba dostępnych dla osób niepełnosprawnych usług medycznych.
5	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.

6	Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, warsztatów terapii zajęciowej oraz zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.	Liczba osób, którym zostało przyznanie dofinansowanie.
7	Wsparcie działalności grupy samopomocowej dla osób niepełnosprawnych.	Liczba podjętych działań mających na celu wparcie działalności grupy samopomocowej dla osób niepełnosprawnych.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na integracji osób niepełnosprawnych muszą być komplementarne w trzech płaszczyznach: integracji osobistej (uwzględniającej ograniczenia wynikające z barier osobistych występujących u osób niepełnosprawnych), integracji społecznej oraz integracji funkcjonalnej (ograniczającej bariery funkcjonalne, w różnych aspektach życia). Prowadzone będą również działania wspierające rodziny z osobami niepełnosprawnymi.

Dla zapewnienia warunków integracji w sferze osobistej szczególne znaczenie ma przezwyciężenie barier związanych m.in. z niskim poczuciem wartości, ograniczonym poczuciem sprawczości i wpływu na życie oraz poczuciem zależności od innych. Istotne znaczenie ma również zapewnienie dostępu do aktualnych informacji na temat usług i wsparcia kierowanego do osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Dla zapewnienia integracji społecznej osób niepełnosprawnych konieczne jest zapewnienie warunków umożliwiających pełnienie przez nich ról społecznych oraz funkcjonowanie w społeczności lokalnej. Integracja na tych dwóch płaszczyznach wiąże się z koniecznością ograniczania oraz likwidacji barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	PCPR, placówki oświatowe.	Środki własne, PFRON, środki europejskie.

Zdrowie psychiczne

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,

- brak podmiotów niosących pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy Zbójno.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „zdrowie psychiczne" są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przezwyciężane we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno–rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
2	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.
3	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
4	Utworzenie na terenie Gminy placówek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba utworzonych placówek, liczba podopiecznych placówek.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na zwiększaniu dostępności do placówek wsparcia zdrowia psychicznego będą wynikać przede wszystkim z holistycznego pojęcia „zdrowie psychiczne", często związanego z tematyką uzależnień, czy też występowania przemocy w rodzinie. Należy pamiętać jednak, że stan zdrowia psychicznego to również wszelkiego rodzaju choroby i zaburzenia dotykające jednostkę: depresja, zaburzenia maniakalno-obsesyjne, zaburzenia z pogranicza (borderline), schizofrenia, wszelkiego rodzaju nerwice np. nerwica natręctw i wiele innych. Należy uświadamiać mieszkańców, że zaburzenia psychiczne przyjmują miano jednostki chorobowej – a co za tym idzie – można je efektywnie leczyć i przeciwdziałać ich nawrotom. Takie działania mają szansę zmniejszyć poczucie osamotnienia i niezrozumienia, którego często doświadczają osoby na skraju załamania psychicznego. Pierwszym krokiem powinno być uświadomienie społeczności lokalnej jaka jest istota zaburzeń psychicznych i w którym momencie należy się zgłosić o pomoc.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Zakład Opieki Zdrowotnej, PŚDS, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, środki europejskie.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- duży odsetek mieszkańców spożywających alkohol w sposób wskazujący na picie ryzykowne lub uzależnienie,
- znaczny odsetek uczniów mających kontakt z alkoholem oraz zbyt duża dostępność do napojów alkoholowych dla osób niepełnoletnich,
- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych" są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,
- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,

- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Zwiększenie dostępności do terapii oraz grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zwiększenie dostępności do pomocy oraz leczenia osób uzależnionych i członków ich rodzin, a w szczególności skierowanych przez GKRPA.	Liczba osób objętych terapią uzależnień.
2	Organizowanie na terenie Gminy grup samopomocowych skierowanych do dorosłych dzieci alkoholików (DDA).	Liczba grup samopomocowych funkcjonujących na terenie Gminy.
3	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
4	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.
5	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.
6	Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
7	Wprowadzanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.	Liczba osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, wobec których zastosowany został program wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na zapewnieniu warunków do podjęcia leczenia osobom doświadczającym szkód oraz uzależnionym od substancji psychoaktywnych oraz diagnozowaniu występujących na terenie Gminy problemów związanych z uzależnieniami.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania

GOPS, GKRPA.	UG, Zakład Opieki Zdrowotnej, PCPR, Punkt Konsultacyjny.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

Cel operacyjny nr 2: Budowanie systemu profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2	Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
4	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
5	Wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz Świetlic Wiejskich na terenie Gminy.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych oraz w zajęciach prowadzonych przez Świetlice.
6	Zwiększenie dostępności do form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą środowiskową i socjoterapeutyczną.
7	Organizowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.
8	Realizacja warsztatów dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach.

Strategia realizacji celu

Kluczowym elementem działania będzie systemowe podejście do problematyki uzależnień, integracja działań instytucji i służb oraz partnerstwo z organizacjami realizującymi zadania własne Gminy – mające na celu budowanie sieci współpracujących i wzajemnie uzupełniających się w swoich działaniach instytucji pomagających dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom. Ze względu na specyfikę wieku dorastania konieczne są kompleksowe działania, związane z pomocą psychologiczną, medyczną, prawną, społeczną a nawet socjalną skierowaną do całej rodziny. Tworzony na terenie Gminy system wczesnej pomocy młodzieży używającej substancji psychoaktywnych ma stać się formą zintegrowanych działań służących jak najwcześniejszej pomocy młodemu człowiekowi i jego

rodzinie, zapobieganiu oraz leczeniu uzależnień. Cele profilaktyki problemów związanych z alkoholem i innymi substancjami odnoszą się do:

- zapobiegania i zmniejszania aktualnie występujących szkód;
- zapobiegania przyszłym szkodom, które mogą się pojawić po dłuższym zażywaniu;
- zmniejszania szkód wynikających z zażywania alkoholu i innych substancji przez inne osoby z otoczenia młodych ludzi.

Nowoczesna profilaktyka powinna przebiegać równolegle w wielu środowiskach, tj.: szkoła, rodzina, społeczność lokalna, globalne środowiska kulturowo-społeczne realizujące się za pomocą globalnych przekazów kulturowych, medialnych, generacyjnych, itp.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, placówki oświatowe, GKRPA.	NGO, Zakład Opieki Zdrowotnej, UG, Świetlice Wiejskie.	Środki własne, GKRPA, NFZ.

Cel operacyjny nr 3: Wzrost poziomu wiedzy w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwych form pomocy w przypadku problemu uzależnień.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców Gminy w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: szkolenia, wykłady, kampanie profilaktyczne.	Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.
2	Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz edukacji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.	Liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
3	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
4	Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Liczba działań podjętych w celu promowania wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji międzyinstytucjonalnej wymiany

doświadczeń, promowaniu dobrych praktyk oraz podejmowaniu wspólnych działań na rzecz budowania wiedzy dotyczącej możliwości zapobiegania wystąpieniu zjawiska uzależnienia, a także na zwiększeniu świadomości mieszkańców na temat konsekwencji nadużywania alkoholu oraz możliwych form pomocy w przypadku występowania tego problemu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, placówki oświatowe, GKRPA.	UG, PARPA, KBPN, KPP, NGO.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy lokalnych problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- duży udział dzieci w ogólnej liczbie osób doświadczających przemocy wobec, których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty",
- duża skala występowania przemocy w rodzinie,
- obojętność mieszkańców na przejawy występowania przemocy w rodzinie.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie" są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy

w rodzinie.

- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Zwiększenie wrażliwości oraz skali reakcji społecznej i instytucjonalnej na obserwowane przejawy przemocy w rodzinie, a także wzrost świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu

1	Prowadzenie działań informacyjno–edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
2	Organizacja spotkań informacyjno–edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
3	Zintensyfikowanie działań edukacyjnych dotyczących przemocy/agresji skierowanych do dzieci i młodzieży – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
4	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.
5	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
6	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.
7	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
8	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.

Strategia realizacji celu

Z uwagi na wielowymiarowość zjawiska, ważnym elementem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest systemowe podejście do zagadnienia i interdyscyplinarna współpraca specjalistów i instytucji. Interdyscyplinarny charakter działań pozwala angażować różne instytucje w celu udzielania skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w zakresie propagowania wiedzy czym jest przemoc i jak reagować w sytuacji, gdy doświadcza się przemocy lub jest się jej świadkiem. W zakresie przeciwdziałania nasileniu zjawiska oraz jego skutków, wskazane jest prowadzenie działań, mających na celu podnoszenie społecznej świadomości w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie, zapobieganie dalszemu krzywdzeniu osób dotkniętych przemocą oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców w celu zapobiegania stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Działania informacyjne i edukacyjne kierowane powinny być zarówno do mieszkańców społeczności lokalnej, jak również do instytucji i osób, które z racji wykonywanych obowiązków mogą przyczynić się do ujawniania i skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Przyczyni się to do zwiększenia świadomości w zakresie właściwego i wczesnego reagowania na zagrożenie przemocą w rodzinie.

Działania edukacyjne mają także na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat stosowania przemocy wobec dzieci, natomiast warsztaty psychoedukacyjne na zmniejszenie problemu przemocy rówieśniczej w szkołach.

Realizowane interdyscyplinarne działania będą skutkowały inicjowaniem lub rozszerzeniem współpracy w celu wypracowania propozycji nowych, wspólnych rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w zakresie pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, GKRPA, KPP.	Środki własne, budżet państwa.

Cel operacyjny nr 2: Poprawa dostępu do usług i poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.	Zmniejszenie liczby ofiar przemocy określone na podstawie diagnozy problemów społecznych.
2	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach, Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
3	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty” w stosunku do liczby przestępstw związanych z przemocą w rodzinie.
4	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń. Liczba zorganizowanych szkoleń.
5	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
6	Udzielanie pomocy i wsparcia w ramach funkcjonującego Punktu Konsultacyjnego ds. Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	Liczba dyżurów funkcjonującego Punktu Konsultacyjnego ds. Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Liczba udzielonych konsultacji.
7	Pomoc w formie grupowych form wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.	Liczba osób dotkniętych przemocą objętych grupową formą wsparcia.
8	Stosowanie odziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	Liczba osób zakwalifikowanych do udziału w programach profilaktycznych i edukacyjno-korekcyjnych.

Strategia realizacji celu

Realizacja zadań skupiona zostanie na zapewnieniu pomocy członkom rodzin dotkniętych przemocą, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Dostęp do usług będzie realizowany poprzez udzielania adekwatnej pomocy przez instytucje i organizacje zapewniające bezpieczne funkcjonowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Istotne znaczenie ma szybkość podjętych działań, w tym możliwość udzielenia pomocy przez instytucje zobowiązane do pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, przez podjęcie działań mających na celu przerwanie przemocy w rodzinie, zapewnienie całodobowego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz zaangażowanie różnych instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty". W tym celu ważne są również szkolenia dla pracowników oświaty oraz ochrony zdrowia w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty", gdyż procedurę tą instytucje te wszczynają zdecydowanie najrzadziej.

Ponadto w celu osiągnięcia zmiany w funkcjonowaniu rodziny, w taki sposób, by jej członkowie mogli żyć w środowisku wolnym od przemocy, realizowana będzie praca socjalna. Podejmowane w tym zakresie działania mają na celu wsparcie osoby dotkniętej przemocą w rodzinie poprzez wzmacnianie posiadanych zasobów, motywowanie do korzystania z pomocy specjalistów dostępnych na terenie miasta i towarzyszenie osobie w rozwiązywaniu trudnej sytuacji pojawiających się podczas pracy nad problemem.

W stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowane będą działania zmierzające do zmiany zachowania, uwzględniające dobro członków rodziny oraz uświadomienie konieczności refleksji i pracy nad stosowanymi zachowaniami oraz wspieranie osoby w działaniach prowadzących do zamierzonej zmiany, w tym motywowania do uczestnictwa w grupie korekcyjno–edukacyjnej lub kontynuowanie uczestnictwa.

W tym celu prowadzone będą oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, służące zmianie zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie. Niezbędne wobec osób stosujących przemoc są również działania o charakterze bezpośrednim, mające na celu egzekwowanie działań w obszarze prawa rodzinnego i karnego wobec osób stosujących przemoc.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, GKRPA, KPP.	Środki własne, budżet państwa.

Aktywność i integracja społeczna seniorów

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności,
- wzrastające zapotrzebowanie na tworzenie miejsc opieki całodobowej dla osób starszych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów" są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym23 funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współudziale z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej.
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba uczestników zajęć edukacyjnych.
2	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych dla seniorów.	Liczba uczestników zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3	Wspieranie i rozwój miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności (np. Klub Seniora, UTW).	Liczba dostępnych miejsc, w których prowadzone są różnorodne aktywności wspierające seniorów.
4	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
5	Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
6	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba osób biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach pięciu głównych obszarów: wspieranie aktywności edukacyjnej, promowanie aktywnego i zdrowego trybu życia, aktywności ruchowej, budowanie aktywności społecznej promującej integrację międzypokoleniową oraz rozwijanie wolontariatu i partycypacji społecznej seniorów. Tworzenie płaszczyzn współpracy osób starszych z młodzieżą w szkołach i poza nią będzie kompensacją braku rodzin wielopokoleniowych, wzbogaci życie osób starszych oraz przygotuje młodzież do lepszego funkcjonowania na rynku pracy w związku z nabyciem kompetencji potrzebnych do współpracy z osobami starszymi. Realizowane działania budować także będą aktywność społeczną osób starszych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, Kluby Seniora, UTW.	Środki własne, budżet państwa.

Cel operacyjny nr 2: Zapewnienie warunków możliwie pełnego i adekwatnego wsparcia dla osób starszych umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Prowadzenie mieszkań chronionych adresowanych do osób starszych.	Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób starszych.
2	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
3	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
4	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań nakierowanych na potrzeby seniorów.
5	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
6	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów dla seniorów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.

Strategia realizacji celu

Działania na rzecz osób starszych, których stan zdrowia oraz sytuacja rodzinna nie determinuje konieczności umieszczenia w placówce całodobowej opieki, będą nakierowane na to aby system wsparcia osób starszych umożliwiał tym osobom możliwość jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, DPS, Zakład Opieki Zdrowotnej.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki poziom wskaźnika bezrobocia wśród osób do 30 roku życia,
- wysoki poziom wskaźnika osób bezrobotnych wśród beneficjentów pomocy społecznej.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, a także zwiększanie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia mieszkańców.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Organizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększające szansę na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz osób biorących w nich udział.
2	Pozyskiwanie i przekazywanie bezrobotnym ofert pracy.	Procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc.
3	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiającej szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w klubach dziecięcych.
4	Organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
5	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
6	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz uczniów.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.
7	Realizacja warsztatów/szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.

Strategia realizacji celu

Planowane do realizacji zadania kierowane są do najliczniejszej grupy osób bezrobotnych. Są to osoby nie potrafiące samodzielnie poradzić sobie z problemami utrudniającymi podjęcie pracy. Planuje się realizację zadań dotyczących poprawy funkcjonowania społecznego tych osób jak i podniesienia ich możliwości dla funkcjonowania zawodowego. Działania o charakterze aktywizacji społecznej skoncentrowane zostaną na podniesieniu kompetencji osobistych w tym: w odniesieniu do pełnionych ról społecznych w rodzinie i pozostałych środowiskach funkcjonowania. Działania o charakterze aktywizacji zawodowej skoncentrowane zostaną na wspieraniu motywacji do poszukiwania pracy oraz podnoszeniu kompetencji w zakresie poruszania się po rynku pracy oraz kompetencji zawodowych. Ważne jest również doradztwo zawodowe osób młodych, które niedługo wkroczą na rynek pracy. Zakłada się również podejmowanie działań o charakterze promocyjnym, służących wspieraniu społecznej odpowiedzialności biznesu oraz rozwój wsparcia rodziców w powrocie na rynek pracy po urodzeniu dziecka oraz wsparcie w utrzymaniu pracy, w szczególności rodziców samotnie wychowujących dzieci. Konieczny

jest dalszy rozwój form opieki nad dzieckiem do lat trzech oraz rozwój form opieki na uczniami w dni wolne od nauki realizowane m.in. przez placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PUP, GOPS.	UG, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy lokalnych problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej" jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie

ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;

– **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Zapewnienie możliwości społecznego włączenia osób z problemem ubóstwa poprzez podniesienie ich kompetencji aktywnością wspieraną.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2	Zapewnienie pomocy osobom bezdomnym na podstawie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.	Liczba osób objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.
3	Wdrożenie programów wyrównywania szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych programem wyrównywania szans edukacyjnych.
4	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń i osób biorących w nich udział.
5	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców informacji dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu ubóstwa.	Liczba podjętych działań informacyjnych.

Strategia realizacji celu

Dla osiągnięcia celu, działania zostaną skoncentrowane na umożliwieniu wyjścia z trudnej sytuacji finansowej osobom i rodzinom za pomocą aktywności wspieranej. Wspieranie polegać będzie na inicjowaniu, ukierunkowaniu i podtrzymaniu aktywności osób i rodzin dotkniętych oraz zagrożonych problemem ubóstwa, za pomocą zadań realizowanych przez pracowników socjalnych, w tym pracy socjalnej oraz wsparcia pozamaterialnego. Szczególnie istotną rolę pełnią w tym obszarze pracownicy socjalni. Podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych beneficjentów pomocy społecznej odbywać się będzie z wykorzystaniem obecnie dostępnych usług w tym prac społecznie użytecznych i robót publicznych, usług asystenta rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej, wolontariusza, itp.

Poszukiwanie skutecznych rozwiązań o charakterze aktywizacji wspieranej warunkowane jest przede wszystkim holistycznym charakterem problemu ubóstwa – które

jest zjawiskiem społecznym stanowiącym układ podlegający zasadom niedającym się wywnioskować z prawidłowości rządzących jego składnikami. W rzeczywistości często przyczyna problemu ubóstwa jest jednocześnie jego skutkiem (utrata pracy skutkuje brakiem środków finansowych prowadzących do deprywacji potrzeb, obniżenia poczucia własnej wartości i sprawczości, a w efekcie do długotrwałego pozostawania bez pracy). Dlatego też efektywna aktywność wspierana nie może dotyczyć wyłącznie jednego aspektu funkcjonowania osoby. Ponieważ działania w zakresie aktywności wspieranej mają na celu podniesienie kompetencji osób i rodzin w obszarach społecznym i zawodowym, przez bezpośredni, ukierunkowany wpływ napełnione role, dla celów niniejszej strategii proponowany katalog usług zbudowany jest z usług dostępnych w ramach innych dziedzin planowania strategicznego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, PUP, UG, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

Cel operacyjny nr 2: Zapewnienie dostępu do skutecznej pomocy w formie wsparcia o charakterze materialnym ograniczającej zasięg i głębokość ubóstwa przy uwzględnieniu współudziału beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2	Zwiększenie skali pomocy w zakresie dożywania – zwiększenie wymiaru udzielanej pomocy w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywania.
3	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji dostępu do skutecznej pomocy o charakterze materialnym, w formie świadczeń wynikających z obowiązujących przepisów prawa oraz na zapewnieniu skali i zakresu pomocy umożliwiających zaspokojenie

podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin, dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa. Dla uzyskania skuteczności udzielanego wsparcia materialnego, konieczne jest wypełnianie założeń ustawowych w zakresie udzielania pomocy finansowej, w szczególności dążenie do udzielania pomocy w wysokości stanowiącej uzupełnienie różnicy pomiędzy dochodem gospodarstwa domowego a kryterium ustawowym. Natomiast w celu zapobiegania ubóstwu skrajnemu, niezbędne jest utrzymanie rozszerzonej grupy docelowej objętej pomocą w formie dożywiania. Istotnym elementem w realizacji tego celu jest pełne wykorzystanie cechy szczególnej świadczeń pomocy społecznej, którą jest powiązanie ich otrzymywania z obowiązkiem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji rodzinnej. Na realizację zadań: pomoc w formie zasiłków okresowych i w formie dożywania, część środków pozyskiwana jest z budżetu państwa.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, UG.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

Problem przestępczości

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki poziom popełnionych przestępstw na terenie gminy Zbójno.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość" są:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/ konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;

– **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz miejscu zamieszkania.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
3	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Wzrost wskaźnika wykrywalności przestępstw.
4	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach dwóch głównych obszarów: wspierania aktywności lokalnej i zwiększenia czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. Wspieranie aktywności lokalnej wychodzi z założenia, że wspólnota wyznająca podobne wartości i wewnętrznie spójna generuje mniej przestępców, niż wspólnota anonimowa. Zintegrowana społeczność lokalna podnosi poczucie odpowiedzialności za inne osoby poszczególnych jednostek oraz poniekąd zmusza do liczenia się z konsekwencjami ponoszonymi za swoje czyny (potencjalny sprawca zdaje sobie sprawę, że z łatwością może być zidentyfikowany). Jest to szczególnie istotne w przypadku kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości. Zwiększona odpowiedzialność całej społeczności lokalnej, zmniejszy ilość osób, które będą się podejmować takich zachowań, z uwagi na mogące wystąpić z tego powodu sankcje społeczne. Zwiększanie czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne dotyczy również udostępniania mieszkańcom informacji gdzie mogą zgłosić się w poczuciu zagrożenia. Zwiększanie czujności wiąże się również z otwartością na problemy społeczne i aktywną integracją organów bezpieczeństwa w życie społeczności lokalnej – tak, by być postrzeganym jako osoba godna zaufania. Ważne również wydaje się podnoszenie kompetencji służb (szkolenia, warsztaty).

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, KPP.	GOPS.	Środki własne, budżet państwa/europejski.

Rewitalizacja społeczna

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niski poziom przedsiębiorczości, wysoki poziom bezrobocia oraz uzależnień na terenie Gminy.

Korelacje

W ramach rewitalizacji społecznej, co istotne w kontekście rozwiązywania problemów społecznych, planuje się prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej przy uwzględnieniu wszystkich dziedzin planowania strategicznego.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1: Aktywizacja społeczna osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy.
2	Wsparcie dla organizacji pozarządowych.	Liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem.
3	Organizacja warsztatów aktywizujących dla seniorów	Liczba osób starszych biorących udział w warsztatach.
4	Wspomaganie miejsc pracy w już istniejących zakładach pracy	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem.
5	Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy	Liczba osób, które wzięły udział w zajęciach.

Strategia realizacji celu

Ponieważ jednym z głównych problemów zidentyfikowanych na terenie Gminy w sferze społecznej jest proces starzejącego się społeczeństwa, wśród działań mających

zostać zrealizowane założono przede wszystkim aktywizowanie, wspieranie oraz integrację osób starszych ze środowiskiem lokalnym.

Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	**Podmioty współpracujące**	**Źródła finansowania**
UG, GOPS.	NGO, PUP.	Środki własne, budżet państwa/europejski.

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Zbójno została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.
Gmina Zbójno dążąc do niekonfliktowego rozwiązania problemów wspólnoty, poprzez:

- właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w lokalizacji, historii i mieszkańcach;
- wspierająca lokalne inicjatywy, w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno jest – *uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Gminy wspierającego i właściwie wykorzystującego aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.*

Zakładane rezultaty realizacji strategii

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów

w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Gminy Zbójno jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji w tym społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów Gminy z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

System wdrażania strategii

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:
- Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest GOPS.
- Głównym partnerem w jej realizacji jest Gmina Zbójno.
- Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Monitoring

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Powiatowej Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS i GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Na podstawie analizy realizowanej Strategii i sprawozdań, kierownik GOPS sporządzi co dwa lata zbiorcze sprawozdanie, które będzie przedkładane Radzie Gminy w ramach sprawozdań z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

Zakres ewaluacji

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen ;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Cele badawcze ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powinny opierać się na:

- Ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Strategii.
- Ocenie wdrażania i zarządzania Strategią, w tym współpracy interdyscyplinarnej.
- Opracowanie rekomendacji do stworzenia kontynuacji Strategii.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulację technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów (danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Powiatowej Komendy Policji, PUP, sprawozdań GOPS i GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych),
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Strategii.

Przyjęte kryteria ewaluacji Strategii to:

a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Strategii. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.

b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Strategią, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.

c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Strategii do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.

d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy realizowanej Strategii i sprawozdań, kierownik GOPS sporządzi co roku zbiorcze sprawozdanie, które będzie przedkładane Radzie Gminy w ramach sprawozdań rocznych z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ocena ryzyka

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizacje wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbójno jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Zbójno i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gmina – Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych,

chorych i starszych,

- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Zbójno, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Spis tabel i wykresów

Tabele

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Zbójno – stan na 31.12.2018 r. 14
Tabela 2. Ruch naturalny ludności - stan na 31.12.2018 r. 14
Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Zbójno w 2018 r. 18
Tabela 4. Dochody i wydatki budżetu gminy Zbójno według rodzajów w 2018 r. 20
Tabela 5. Struktura dochodów budżetu gminy Zbójno według działów w latach 2016-2018 (w %) 21
Tabela 6. Struktura wydatków budżetu gminy Zbójno według działów w latach 2016-2018 (w %) 22
Tabela 7. Wykaz placówek oświatowych znajdujących się na terenie gminy Zbójno 24
Tabela 8. Powody udzielania pomocy rodzinom w 2019 r. 28
Tabela 9. Organizacje i stowarzyszenia działające na terenie gminy Zbójno 29
Tabela 10. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej 30
Tabela 11. Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych 31
Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych 31
Tabela 13. Świadczenia pieniężne, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2019 r. 31
Tabela 14. Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych 32
Tabela 15. Świadczenia 500+ przyznane na pierwsze dziecko. Udział rodzin otrzymujących świadczenie na pierwsze dziecko w relacji do ogółu rodzin otrzymujących świadczenie 33
Tabela 16. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny .. 34
Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka 37
Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności 37
Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia 37
Tabela 20. Zestawienie usług świadczonych przez pracowników punktu konsultacyjnego 42
Tabela 21. Liczba osób z którymi członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy oraz podjęli czynności 43
Tabela 22. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA 43
Tabela 23. Działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli w 2019 r. 44
Tabela 24. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2017-2019 48
Tabela 25. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty 50
Tabela 26. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019 53

Tabela 27. Odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej mieszkańców gminy Zbójno na przestrzeni lat 2017-2019 54
Tabela 28. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2017-2019 58

Wykresy

Wykres 1. Dochody i wydatki gminy Zbójno ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych) 20
Wykres 2. Poziom bezrobocia rejestrowanego w 2018 r. 23
Wykres 3. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego 32
Wykres 4. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach 32
Wykres 5. Liczba rodzin pobierających świadczenia 500+ na pierwsze dziecko 33
Wykres 6. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017 – 2019 36
Wykres 7. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane na przestrzeni lat 2017-2019 – liczba osób 38
Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2017-2019 41
Wykres 9. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Zbójno w 2019 r. 46
Wykres 10. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019 49
Wykres 11. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych w latach 2017-2019 49
Wykres 12. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” 49
Wykres 13. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2018 52
Wykres 14. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w latach 2016–2018 53
Wykres 15. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych - ogółem 55
Wykres 16. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z podziałem na płeć 55
Wykres 17. Podział osób bezrobotnych ze względu na wiek 55
Wykres 18. Liczba osób bezrobotnych długotrwale w latach 2017-2019 56
Wykres 19. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia w latach 2017-2019 56
Wykres 20. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019 57
Wykres 21. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019 58
Wykres 22. Świadczenie niepieniężne (posiłek) przyznane dla dzieci w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu” (liczba osób) 59
Wykres 23. Wykrywalność przestępstw na terenie gminy Zbójno w 2017 r. 60